

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ІНФОРМАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ
СТУДІЙ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач випускної кафедри
_____ Н. Ф. Ржевська
«_____» _____ 2021 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
ВИПУСКНИЦІ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 291 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ,
СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ»

**Тема: «ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРОТИБОРСТВО У КОНТЕКСТІ ПЕРЕБИГУ ТА
ВРЕГУЛЮВАННЯ ІЗРАЇЛЬСЬКО-ПАЛЕСТИНСЬКОГО КОНФЛІКТУ»**

Виконавець: студентка 2 курсу, 208 М групи, Гафійчук Анастасія Сергіївна

Керівник: кандидат політичних наук Алієв Максим Михайлович

Нормконтролер

(підпис)

В. Ємець

КИЇВ 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ.....	8
1.1. Концептуально-теоретичні основи дослідження.....	8
1.2. Роль медіа та соціальних мереж у перебігу міжнародного конфлікту і джерельна база дослідження.....	14
РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ВИМІР ПЕРЕБІГУ ІЗРАЇЛЬСЬКО-ПАЛЕСТИНСЬКОГО КОНФЛІКТУ.....	24
2.1. Передісторія інформаційного протиборства.....	24
2.2. Ідеологія та основні інструменти ведення інформаційної війни між Ізраїлем і Палестиною.....	32
2.3. Глобальні та регіональні ЗМІ в інформаційному протистоянні ізраїльсько-палестинського конфлікту.....	39
РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ ДО ІНФОРМАЦІЙНОЇ КАМПАНІЇ ДЛЯ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ.....	45
3.1. Світовий досвід миротворчої діяльності ЗМІ.....	45
3.2. Соціальні мережі як інструмент миротворчої діяльності.....	47
3.3. Рекомендації до врегулювання конфлікту за допомогою ЗМІ та соціальних мереж.....	53
ВИСНОВКИ.....	57
СПИСОК ДЖЕРЕЛ І ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	64
ДОДАТКИ.....	75

ВСТУП

Актуальність дослідження. Конфлікти - це невід'ємна частина міжнародної взаємодії. Існує думка, що політичним відносинам властиві конфлікти, зумовлені зіткненням національних інтересів. Не випадково деякі фахівці-міжнародники саме у конфліктах та їх урегулюванні вбачають суть зовнішньої політики. Суспільно-політичне явище конфлікту, зокрема політичного конфлікту між державами, було відоме здавна. Саме за давніх часів люди вперше спробували осмислити феномен конфліктів, а отже були складенні перші теоретичні висновки з практикою державного буття. Наприклад, події греко-перських війн, Пелопоннеської війни, війн Александра Македонського, епохи У Ба ("п'яти гегемонів") у Китаї спонукали істориків, філософів і стратегів до детального опису, теоретичних узагальнень та практичних рекомендацій. У цей період з'являються найвизначніші фундаментальні праці Стародавнього світу з питань міждержавної боротьби: трактати Сунь Цзи та У Цзи, "Історія Пелопоннеської війни" Фуکیدіда.

У трактаті китайського полководця Сунь-Цзи знаходимо також усвідомлення ролі інформаційної складової конфлікту, що може впливати на психіку воїнів під час збройних зіткнень, або взагалі досягти уникнення збройних конфліктів. Сунь-Цзи писав, що ідеальна перемога визначається як підпорядкування держав дипломатичними методами, без військових дій. Таким чином можна стверджувати, що інформаційне протистояння ще здавна стало основою або вагомою складовою будь-якого конфлікту, та є його важливою складовою. Інформаційне протиборство активно використовувалось за часів Александра Македонського, Мартіна Лютера, Наполеона, протягом Першої і Другої світових воєн, а також Радянських військових кампаній в Латинській Америці, Югославії та Близькому Сході.

З прогресом інформаційних ресурсів, радіо- і телекомунікацій й технологій, а також тектонічних зсувів у міжнародній політиці пов'язують і трансформацію конфліктів. Значний прогрес інформаційно-комунікаційних технологій надав

учасникам фундаментально нових інструментів і засобів ведення протиборства, що змінило характер і природу міжнародних конфліктів.

З 1948 року й дотепер, вже протягом 73 років триває конфлікт між арабськими державами та Ізраїлем, з поетапним військовим втручанням і постійним інформаційним протиборством. Наприкінці ХХ століття з активним застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій з появою соціальних мереж та низки інформаційних ресурсів і платформ, конфлікт отримав нові можливості як для загострення, так і врегулювання, що має великий вплив на його перебіг і врегулювання. Політика Ізраїлю, терористичні дії екстремістських угруповань Палестини постійно дають привід для загострення ситуації, а відповідно й інформаційного втручання як в медіа, так і в соціальних мережах за допомогою деморалізації ворога, маніпулятивний і односторонній виклад матеріалу у ЗМІ та соціальних мережах з метою зміни громадської думки, психологічних й інформаційних атак, використання кібернетичної зброї, пропаганди, PR кампаній тощо. Особливо чітко це простежувалось під час ескалації у травні 2021 року, коли інформаційне протиборство стало поширюватись у нових соціальних мережах (наприклад ТікТок, який у 2021 році за кількістю залученої аудиторії та переглядів обігнав Google), виходити на міждержавний та світовий рівні (публікації у світових ЗМІ, поширення вірусних відео та фотоматеріалів у соціальних мережах, масові демонстрації в Європі та США, задля привернення уваги широкої спільноти, кібератаки тощо).

Саме тому важливо дослідити феномен впливу інформаційних ресурсів, інформаційних засобів та інструментів у протиборстві сторін та виявити їх можливості у подальшому врегулюванні конфлікту в найбільш неспокійному регіоні, а також дослідити миротворчу властивість медіа. Правильне застосування цих інструментів може бути корисним для подальшого врегулювання конфлікту, та стане в пригоді для міжнародного досвіду вирішення конфліктів.

Метою роботи є комплексний аналіз основних інструментів і платформ інформаційного забезпечення сучасного ізраїльсько-палестинського конфлікту та

визначення рекомендацій для його врегулювання за допомогою ЗМІ та соціальних мереж.

Відповідно до поставленої мети виділяють **основні завдання:**

- висвітлити основні поняття і терміни, що стосуються інформаційної протидії держав;
- дослідити роль інформаційних ресурсів у перебігу конфліктів;
- розкрити роль світових та регіональних ЗМІ у розгортанні інформаційної війни між Ізраїлем і Палестиною;
- дослідити та порівняти основні методи та інструменти ведення інформаційного протиборства між Ізраїлем і Палестиною;
- за допомогою моніторингу і дискурс-аналізу, проаналізувати тенденції, риторику світових та регіональних(арабських і ізраїльських) протягом останнього загострення подій у період з нормалізації відносин протягом 2014-2021.
- детально розглянути світовий досвід у миротворчій діяльності за допомогою інформаційних інструментів медіа та соціальних мереж;
- сформулювати рекомендації для врегулювання ситуації між Ізраїлем і Палестиною.

Перелік ключових слів і словосполучень: інформаційна культура, інформаційна війна, психологічна війна, інформаційний вплив, інформаційна атака, інформаційна операція, інформаційна зброя, інформаційний простір, інформаційне поле, інформаційна безпека, інформаційна політика, інформаційний вірус, маніпуляція, дезінформація, інструментарій інформаційного протистояння (пропаганда, PR, комунікації та інформаційні операції).

Об'єктом дослідження є інформаційний вимір ізраїльсько-палестинського конфлікту.

Предмет дослідження інформаційне протистояння під час перебігу та врегулювання ізраїльсько-палестинського конфлікту.

Методи дослідження: за допомогою емпіричних методів, а саме спостереження, опис, порівняння були опрацьовані нижче зазначені матеріали,

досліджені тенденції, риторика та дискурс регіональних (Haaretz, Zman.Israel, Al-Jazeera, Al-Aqsa TV) та світових медіа (CNN, BBC, France24, DW), публікацій на основних порталах громадських організацій (ReliefWeb, Jewish Voice for Peace) ООН, міністерств закордонних справ Ізраїлю, США, Німеччини, блоги депутатів Кнесету, дописи у соціальних мережах; застосовуючи теоретичні методи, а саме аналіз, синтез, індукція, дедукція, пояснення, класифікація були проаналізовані наукові роботи іноземних та вітчизняних діячів та дослідницькі статті та інші публікації.

Отримані результати та їх наукова новизна: виконане детальне дослідження ролі світових та регіональних ЗМІ у розгортанні інформаційної війни між Ізраїлем і Палестиною; висвітлено та порівняно основні методи та інструменти ведення інформаційного протиборства між Ізраїлем і Палестиною; проаналізовані тенденції, риторика світових та регіональних (арабських і ізраїльських) медіа за останні 10 років; розглянуто світовий досвід у миротворчій діяльності за допомогою інформаційних інструментів медіа та соціальних мереж та сформовані рекомендації для врегулювання конфлікту зокрема завдяки інформаційному впливу.

Значущість виконаної роботи та висновки: за допомогою детального дослідження застосованих інструментів і методів для ведення і врегулювання інформаційного протиборства, виявили рекомендації для подальшого врегулювання конфлікту, що може стати в пригоді для міжнародного досвіду вирішення конфліктів.

Результати досліджень даної дипломної роботи можуть бути використані у навчальному процесі Національного авіаційного університету. Також результати були апробовані на конференціях, зокрема «Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми науки і практики» і «Політ 2021».

Структура дипломної роботи. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. В роботі розміщені 3 таблиці. Список використаних джерел включає 102 найменування на 8 сторінках.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Концептуально-теоретичні основи дослідження

Інформаційно-психологічна боротьба велася у всіх війнах та протистояннях людства. Її зміст переважно складався з дій розповсюдження дезінформації або упередженої інформації, щоб вплинути на думки, наміри та орієнтацію населення, особового складу збройних сил та осіб, які приймають рішення, з метою формування громадської думки, вигідної для сторони, що здійснює вплив.

Підтримку цієї думки висловлює і Георгій Почепцов, – люди здавна усвідомили необхідність впливати на психіку воїнів під час збройних зіткнень, або і взагалі для уникнення збройних конфліктів. Далі коротко наведемо яскраві приклади зародження і ведення інформаційної війни протягом історії людства [1].

У Стародавньому світі часто спрацьовував прийом залякування своєю (іноді показною) бойовою могутністю з метою підризу його психологічного стану. Так, біблійна легенда розповідає про Гедеона, який переміг ворога із двомастами воїнами, налякавши супротивника звуками. Та історія інформаційного впливу не стояла на місці, і вже наприкінці VI – початку V століття до н. е. китайський полководець Сунь-Цзи писав, що найкраща перемога – це перемога без бою. У класичному трактаті «Мистецтво війни» він зазначав, що ідеальна перемога визначається як підпорядкування держав дипломатичними методами, без військових дій.

Зазначимо основні дії для повної деморалізації народу країни супротивника, які використовував Сунь Цзи:

1. Знищуйте все хороше, що є в країні вашого противника.
2. Утягуйте впливових представників вашого противника в злочинні справи.
3. Розпалюйте сварки й зіткнення серед громадян ворожої країни.
4. Заважайте всіма способами діяльності урядів.
5. Перешкоджайте всіма способами оснащенню, забезпеченню й наведенню порядку в збройних силах.
6. Сковуйте волю воїнів противника безглуздими піснями і музикою.

8. Знецінюйте волю, традиції й богів ваших ворогів.

9. Будьте щедрі на пропозиції й подарунки для купівлі інформації й спільників [9].

Методи деморалізації на релігійній основі широко використовувались на період Середньовіччя. Згадаємо інформаційно-психологічне забезпечення хрестових походів, коли офіційно метою було визволення “Гробу Господнього” в Єрусалимі. Ця версія маскувала загарбницькі цілі світських і церковних правителів, їхнє прагнення заволодіти казковими багатствами Сходу. Хрестоносці застосовували дискредитацію противника шляхом поширення версії про його звірства, розпалювання суперечностей між державами Сходу, відлучення від релігійної громади та прокляття, заборону поховання на громадському цвинтарі тощо [3].

Винахід І.Гуттенбергом у середині XV століття книгодрукування став незамінним знаряддям ведення інформаційної війни. Література активно використовувалась у конфлікті між католицизмом і протестантизмом. Цей період характерний зародженням сатиричного жанру в антикатолицькій пропаганді. Найбільше публікували свої твори світський письменник, гуманіст-філолог Еразм Роттердамський і церковний реформатор Мартін Лютер. Лютер, як вмілий пропагандист, використовував стислі й зрозумілі тези, що швидко ставали на вустах селян і містян. Кількісна перевага надавала реформаційному руху наочної масовості, як аналогія, зараз громадську думку значною мірою формує перегляд однотипних заголовків у стрічці новин.

Далі Почепцов згадує про великий талант і здібності до пропаганди Наполеона, який активно використовував газети, друкарні та кореспондентів підвладних йому європейських країн для:

- дезінформування вищих ешелонів влади супротивників щодо потужності своїх військ (італійській та австрійській кампаніях 1804–1807 років за допомогою газети та кореспондентів нейтральних держав (Швейцарії, Англії);

- виправдовування нападу на Російську імперію (Наполеону було необхідно виправдати свій похід, у Франції та інших європейських державах формувалася

думка про Росію як природного агресора, про російський народ як варвара, що прагне знищення європейської цивілізації);

- дискредитації найвищого командування російської армії в початковий період війни. Через дипломатичні та приватні канали й регулярні видання були поширені чутки про підкупність генералів російської армії німецького походження Барклая де Толлі, Вітгенштейна, Тотлебена [1].

У роки Першої світової війни пропагандистський і психологічний впливи здійснювалися переважно за допомогою друкарської продукції: листівки, газети, брошури, листи полонених, плакати, фальшиві продовольчі картки та ін.

На період Другої світової війни німецька пропаганда на громадську думку зарубіжних країн передбачалась здійснюватись такими способами:

1. Поширення інформації через інформантства, радіо, доставлення за кордон німецьких газет і журналів, листівок; через агентурну мережу; німецьких кореспондентів за кордоном.

2. Проведення виставок-ярмарків у Німеччині, участь у таких заходах за кордоном.

3. Здійснення програм обміну з дружніми країнами у різних галузях (наука, мистецтво, спорт, виховання молоді та ін.) [5].

Політоргани дійшли висновку, що спецпропаганду необхідно вести за такими напрямками:

- викриття несправедливого, загарбницького характеру війни, розв'язаної німецьким фашизмом та його союзниками;

- усебічна пропаганда величі Радянського Союзу;

- пояснення шляхів виходу з війни особового складу Вермахту і його союзників у формі індивідуальної та колективної здачі в полон і капітуляції [1].

Волковський Н. П. зазначає, що на період революції і кризи на Кубі, Радянський друк, радіо, телебачення і кінохроніка зображували Кубу малою країною, «звільненою народною революцією», країною, народ та керівництво якої прагнули створити нове «справедливе суспільство», вільне від злиднів, пригнічення, корупції і залежності ззовні, «першу вільну країну у Західній

півкулі». Газета «Правда» писала, що молода кубинська держава, що поставила собі за мету втілити у життя соціалістичну модель, гідно «братньої і безкорисливої допомоги» СРСР [4].

Однак ЗМІ Радянського Союзу не повідомляли ні про модель кубинського соціалізму, ні про політичний терор, який панував на острові, ні про ту підривну діяльність, якою займалися підтримувані кубинським урядом революційні групи у низці країн Латинської Америки, ні про те, що Фідель Кастро поступово став перетворюватися на диктатора, про що було досить добре поінформовано радянське керівництво із особливих джерел.

Слід зазначити, що у рамках підготовки до введення радянських військ в Афганістан на засіданні Політбюро ЦК КПРС 27 грудня 1979 р. було прийнято спеціальний документ «Про пропагандистську підтримку наших дій у Афганістані». В ній говорилося, що у всій нашій пропагандистській роботі — в пресі, на телебаченні та радіо — ми повинні виходити із положень, які містяться в зверненні афганського керівництва до Радянського Союзу про військову допомогу і в звіті ТАРС із цього приводу. чий проєкт був затверджений стосовно цього. Те саме на засіданні Політбюро ЦК КПРС [4].

В якості основної тези рекомендувалося вказати, що розміщення обмежених радянських військових контингентів в Афганістані на прохання керівництва Афганістану служить одній меті – надавати допомогу та допомогу народу й уряду Афганістану у боротьбі з зовнішньою агресією. Інших цілей ця радянська акція не переслідує.

Вже на рубежі ХХ—ХХІ століть в науці закріпився термін «інформаційна війна». Цьому значною мірою посприяв розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (далі ІКТ), оскільки за допомогою медіа, соціальним мережам, й технологіям їх забезпечення інформація набагато швидше поширюється, зберігається та відтворюється. Власне концепція інформаційної війни вперше була розроблена в США. На думку американського військового керівництва, інформаційна війна — це сукупність заходу, що вживаються із метою досягнення інформаційної переваги над противником шляхом впливу на його інформаційні

системи, процеси, комп'ютерні мережі, суспільне й індивідуальне створення і підсвідомість населення й особистого складу збройних сил, при одночасному захисті свого інформаційного середовища [5].

При розгляді проблем інформаційної безпеки країни виділяються два види інформаційної боротьби: інформаційно-технічну і інформаційно-психологічну. При інформаційно-технічній боротьбі головними об'єктами впливу і захисту є інформаційно-технічні системи (системи зв'язку, телекомунікаційні системи, радіоелектронні засоби тощо). При інформаційно-психологічній боротьбі головними об'єктами впливу і захисту є психіка особового складу споруджених сил, спецслужб і населення протилежних сторін, системи формування громадської думки і прийняття рішень. Причому, в поширеному визначенні інформаційної війни як комунікативної технології впливу на масову свідомість із короткочасними й довготривалими цілями, увага акцентується на змістовні, а не на технічні аспекти цього явища [5].

Першим цей термін вжив британський аналітик та історик Фулер, який спрогнозував, що, можливо, колись виключно психологічна війна замінить традиційну війну. Згодом він згадується в книзі «Психологічна війна» [6] колишнього американського розвідника Поля Лайнбарджера, яка вийшла у 1948 році, й пояснюється як діяльність держави, у тому числі і її збройних сил щодо активного використання інформації для впливу на громадську думку в основному інформаційно-психологічними засобами. В широкому розумінні під терміном «психологічна війна» розуміється цілеспрямоване і планомірне використання пропаганди й інших засобів (дипломатичних, військових, економічних, політичних тощо) для прямого чи непрямого психологічного впливу на думки, настрої, почуття та, у результаті, на поведінку супротивника із метою змусити його діяти відповідним чином [29].

Для повного розуміння всіх аспектів еволюції інформаційного впливу надано визначення поняття інформаційна культура, інформаційна війна, психологічна війна, інформаційне протиборство, його засоби та задачі, інформаційний вплив, інформаційна атака, інформаційна операція, інформаційна зброя, інформаційний

простір, інформаційне поле, інформаційна безпека, інформаційна політика, інформаційний вірус, маніпуляція, дезінформація, інструментарій інформаційного протистояння (пропаганда, PR, комунікації й інформаційні операції). Повний перелік визначень можна знайти в таблиці з Додатку 1 - Термінологічна складова.

Окреме значення слід вивести терміну - гібридної війни. Так, аналіз публікацій, присвячених військовій теорії свідчить, що традиційне розуміння війни змінюється і вимагає корекції. Власне, XXI століття поставило нові виклики безпеці, і трансформувало характер та сутність війни, додавши до неї інформаційний аспект. Відтак, з'явилися такі поняття як «hybrid warfare» чи «network centric warfare» – гібридна війна і мереже центрична війна відповідно, що пояснюють нові феномени конфліктів сучасності [6].

Є. Магда порівнює декілька визначень понять гібридної війни Є різні варіанти визначення сутності гібридної війни:

- військова стратегія, яка поєднує звичайну війну, малу війну і кібервійну;
- основний метод в асиметричній війні, яка ведеться на трьох умовних фронтах – серед населення конфліктної зони, тилового населення та міжнародної спільноти (полковник Армії США Джек МакКуен);
- Франк Хоффман визначає гібридну війну в вигляді дій ворога, який швидко й гнучко використовує найрізноманітніші комбінації дозволеної зброї, партизанську війну, тероризм, злочини на полі бою, й все для досягнення політичних цілей [10].

В своїй роботі Є. Магда також розмежовує поняття формальної та неформальної війни, традиційної і нетрадиційної. Формальною війною вважається зіткнення збройних сил однієї держави зі збройними силами іншої. Таке зіткнення супроводжується формальним актом оголошення війни. Неформальні війни – це збройні конфлікти, у яких принаймні одна або обидві сторони є недержавними утвореннями. Формальні війни можуть набувати традиційної і нетрадиційної форм. Традиційні війни – це воєнні дії регулярних збройних сил однієї країни проти регулярних та нерегулярних збройних сил

(партизанські війни) іншої країни із застосуванням звичайних засобів збройної боротьби. В поєднанні із новітніми інформаційними технологіями вони породжують такі форми, як мережеві і мережоцентричні війни [7].

Нетрадиційні війни являють собою зіткнення регулярних збройних сил країни із нерегулярними формуваннями, угрупованнями, які не визнають норм та правил ведення воєнних дій. Формальні й неформальні воєнні конфлікти можуть бути симетричними і асиметричними. Асиметричний конфлікт відбувається за участю суб'єктів, що якісно відрізняються стосовно силового потенціалу та принципів організації і управління. Навіть без переходу до активної воєнної фази асиметричний конфлікт має специфічні ознаки, що є наслідком обмеженого арсеналу засобів для слабших учасників. У асиметричних відносинах сильний партнер зазвичай не потребує застосування додаткових силових заходів для нав'язування власної волі. Тому конфлікт часто відбувається у латентному вигляді, лише епізодично переходячи у збройну фазу в формі жорстоких й, на перший погляд, ірраціональних дій, зокрема терористичних актів. Такі дії є тим засобом із обмеженого арсеналу, за допомогою якого слабший партнер впливає (та потенційно перемагає) на сильнішого [12].

Таким чином із розумінням вищенаведених визначень, ми можемо класифікувати сучасний ізраїльсько-палестинський конфлікт як нетрадиційну форму формального конфлікту, із асиметричними силовими показниками й гібридною складовою.

1.2. Роль медіа та соціальних мереж у перебігу міжнародного конфлікту та джерельна база дослідження

На сучасному етапі розвиток медіа і соціальних мереж визначають вигляд інтернету і глобального інформаційного простору загалом. Ключовими інноваціями, що привносяться соціальними інтернет-технологіями, є високий ступінь їх проникнення та значні обсяги інформації, який щодня передається, а також новий тип мережевої структури, по якій передається інформація.

Соціальні мережі дозволяють користувачам інтернету зв'язуватися один із одним, обмінюватися інформацією: текстами, фотографіями, відео і

аудіозаписами. Так, що користувачі стають активними творцями контенту і можуть скласти конкуренцію великим медійним корпораціям. Таким чином можемо стверджувати, що масштаби і популярність соціальних мереж як засобу комунікації у всьому світі зростають.

О'Рейлі виділив 7 ключових принципів, на яких ґрунтується розвиток всесвітньої мережі:

- Інтернет стає ключовою платформою політичного дискурсу;
- використання Інтернету в політичних цілях формує колективну самосвідомість користувачів мережі;
- значущість даних перевищує значущість програмного забезпечення і технічної інфраструктури;
- швидка трансформація публічної політики внаслідок використання соціальних медіа;
- розповсюдження політичного контенту за допомогою різних додатків,
- велика користувальницька аудиторія на політичних сайтах [34].

Дослідники зосередили увагу на тому, що медіа і соціальні мережі сприяють колективним діям, внаслідок чого вони мають значний потенціал впливу на політику, як в рамках окремої держави, так й на рівні транснаціонального політичного середовища [18]. Можна сказати, що соціальні мережі відіграють значну роль політичної активності, створюючи можливості для нових форм політичної участі, які без них були б неможливими. Соціальні мережі, а особливо Facebook і Twitter дозволили сформувати інтернет-спільноти, політично поляризувати думки, імплементували інструменти впливу на свідомість, ілюзію вибору, й таким чином стали ідеальним інструментом для інформаційних маніпуляцій [88].

Сучасні онлайн комунікації впливають на світову політику, вступаючи в суперечність з Вестфальською політикою системою світу. Інформація, що передається каналами соціальних медіа, легко перетинають державні кордони, й ставить під питання здатність держави контролювати політичні комунікації, забезпечувати інформаційний суверенітет, що є основою політичної системи

світу. Традиційно держави не лише регулювали комунікацію всередині своїх кордонів (йдеться насамперед про політичну комунікацію), а і виступали як джерело формування політичних дискурсів. Держави прагнули виключити з інформаційного простору дискурси, що дестабілізують, та при цьому посилити національну ідентичність за допомогою політичної комунікації. Як зазначав Б. Андерсон, будь-яка нація – «це уявна спільність» [36], тому роль держави в створенні й підтримці ідентичності є надзвичайно важливою. Таким чином, контроль за політичною комунікацією для держави є важливою умовою політичної стабільності. Насамперед, ця обставина зумовлює значну роль соціальних медіа в сучасних внутрішньодержавних й міжнародних конфліктах, межу між якими у умовах глобалізації й трансформації Вестфальської політичної системи світу поступово розмивається [37].

Інформаційна революція змінила значення категорії "сили" на міжнародній арені, природу акторності, а також стратегії різних акторів. За словами Д. Ная, у умовах глобальної інформатизації відбувається «дифузія влади» на міжнародній арені – уряди втратили значну частину монополії на контроль над інформаційними потоками, що сприяло розмиванню суверенітету і посиленню недержавних акторів [31]. Успіх «м'якої влади» і публічної дипломатії значною мірою спирається на комунікації, причому в сучасних умовах найважливішу роль відіграють соціальні медіа.

Розвиток соціальних медіа значною мірою трансформує природу конфліктів і підходи до їх врегулювання. В публіцистиці й дослідницькій літературі з'являються терміни «інформаційна війна», «інформаційний конфлікт», «інформаційне протиборство». Разом із тим, сьогодні не йдеться про інформаційні війни в чистому вигляді, інформаційні методи впливу доповнюють традиційні кошти, що використовуються державами й недержавними акторами для досягнення своїх цілей. За словами А. Гилева «Сучасна війна багатовимірною. Вона поєднує інформаційний, військовий, фінансовий, економічний та дипломатичний вплив на противника у реальному часі» [17]. Справді, сьогодні інформаційне

висвітлення, в тому числі через соціальні мережі, є невід'ємним компонентом міжнародної політики, в тому числі й міжнародних конфліктів [31].

Медіа протягом усієї історії відігравали значну роль в конфліктах. Із широко відомих прикладів сучасності можна назвати радіо і телебачення, що були використані опонентами в конфлікті як засіб ескалації насильства в міжетнічних конфліктах в Руанді і Боснії [30].

Одним з перших прикладів використання нових медіа у організації соціальних протестів став рух Запатиста в Мексиці. Події Арабської весни, які отримали в пресі назви «Twitter-» або «Facebook революцій», привернули увагу до ролі нових соціальних медіа в протестних рухах й наступних у низці держав внутрішньодержавних конфліктах. Арабська весна стала не першим та далеко не єдиним прикладом використання соціальних медіа і інтернет-комунікацій у організації масових протестів та заворушень, новизною характеризується лише масштаб конфліктів та їх інтернаціоналізація і вплив на міжнародний порядок денний. Використання соціальних медіа для організації масових протестів також відбувалося й у країнах Заходу – в США, Іспанії, Греції й інших країнах. Карикатурні скандали в Данії й в Франції вкотре довели, що транскордонне поширення політично чутливої інформації за допомогою ЗМІ й соціальних медіа може провокувати конфліктність [8].

Особливістю соціальних медіа є відсутність традиційних «брамників» (газет й телебачення, що раніше мали можливість визначати порядок денний новин й характер подачі інформації), що дозволяє вийти на глобальну аудиторію окремим користувачам мережі. Таким чином, соціальні медіа відіграють роль нових воротарів, трансформуючи політичну комунікацію у глобальному масштабі, що впливає й на політичну сферу [89].

Результати дослідження, проведеного Інститутом досліджень світу США, показують, що нові медіа впливають на громадську думку, пом'якшують або загострюють міжгрупові конфлікти, сприяють колективним діям, провокують негативну зворотну реакцію у державах з авторитарними режимами, а також привертають увагу до певних країн. Водночас автори дослідження вважають, що

зробити однозначні висновки про вплив соціальних мереж на протести й революції у країнах Північної Африки та Близького Сходу неможливо. Традиційні ЗМІ досі є не меншими, а найчастіше навіть більш впливовими порівняно з соціальними медіа [37].

Дослідження «Громадянські ініціативи: вплив Facebook і Twitter», проведене Дубайською школою управління, показує, що соціальні мережі, користувачі яких все частіше ставлять перед собою політичні завдання, відіграли важливу роль в мобілізації громадян і формуванні громадської думки. При цьому цікаво, що кількість користувачів соціальної мережі Facebook зростає на 30% [38]. Таким чином, дослідники приходять до подібних висновків про значний, але не першорядний вплив соціальних медіа на організацію масових протестів й революцій в країнах Північної Африки й Арабського Сходу.

Серед західних дослідників соціальних мереж поширений ліберальний дискурс, за яким нові соціальні медіа створюють унікальні можливості для включеної політичної участі, несуть з собою «економічну демократію», створюють можливості для нових форм політичної боротьби («Twitter революції»), сприяючи демократизації і формуванню «партиципаторної» культури» тощо [34].

Разом із тим все частіше публікуються роботи із більш песимістичними оцінками ролі соціальних медіа, що стало певною мірою відповіддю на події Арабської весни. Автори висловлюють побоювання, що соціальні медіа є інструментом зовнішньої політики держав та можуть бути використані як інструмент дестабілізації ситуації, як в рамках окремої країни, так й регіону у цілому. подібний підхід може бути розглянутий як приклад «технопесимізму» [16].

Висновки Є. Морозова підтверджують дослідження інформаційної політики, що проводиться ІДІЛ за допомогою соціальних медіа. ІДІЛ в просторі соціальних мереж вирішує політичні завдання, маючи можливість взаємодіяти з широкою аудиторією у всьому світі. Дії цієї організації у глобальному інформаційному просторі характеризуються стратегією, заснованою на використанні нових медіа

із метою політичної Інтернет-комунікації – поширення через онлайн-ресурси професійно змонтованих відеороликів, демонстрації фотографій із місця бойових дій, публікації повідомлень різними мовами в соціальних мережах і блогах та ін. Інтернет-медіа використовуються ІДІЛ для розширення числа прихильників, залучення нових бійців, залякування ворогів і докази того, що їм дійсно вдалося створити ісламську державу, засновану на релігійних канонах[25].

Соціальні мережі сприяють інтернаціоналізації конфліктів і їх поширенню на інші держави, оскільки інформація про насильство провокує внутрішньодержавних акторів у інших державах за рахунок демонстраційного ефекту, причому географічна близькість між країнами не така важлива, як наявність налагоджених комунікацій між населенням і лідерами етнічних груп. Так, ми яскраво бачимо приклад активного поширення інформації про ізраїльсько-палестинський конфлікт далеко за межами двох держав [40].

Т. Зейтсофф доводить, що соціальні медіа використовуються не тільки для внутрішньогрупової комунікації конфліктуючих сторін, але й для взаємодії з ширшою міжнародною аудиторією. Досліджуючи роль соціальних мереж в конфлікті Ізраїлю та ОВП, він зазначає, що зростання уваги міжнародних акторів, США, Єгипту, ООН посилює інтенсивність конфлікту як з боку Ізраїлю, так й ОВП. Разом із тим, засудження із боку міжнародної аудиторії сприяє більш стриманій поведінці із боку Ізраїлю та більш агресивній із боку ХАМАС [31].

Таким чином, починає формуватися предметна галузь досліджень, присвячена вивченню ролі соціальних медіа в сучасних конфліктах. Соціальні медіа є технологічним інструментом, який може бути використаний як в розпалюванні конфліктів, так й у їх врегулюванні. На думку американського соціолога М. Кастельса, широке поширення соціальних мереж та нових медіа і їх використання державами слід розглядати не як загрозу міжнародній безпеці, а скоріше як джерело нових можливостей для розвитку та розв'язання глобальних проблем й конфліктогенних ситуацій, масштаб яких несумірний із можливостями і ресурсами окремо взятої держави. Глобальні інформаційні мережі, ЗМІ і соціальні медіа пропонують можливості для формування глобального

громадянського суспільства й глобальних дискусій. Публічна дипломатія в такому контексті розглядається не як дипломатія держави, але як народна дипломатія, яка створює основу для національної публічної дипломатії й діє поверх міждержавних відносин, ґрунтуючись на загальних підходах [38].

Справді, обговорення зовнішньої політики й глобальних проблем не лише на рівні дипломатів, а і пересічних користувачів Інтернету й мобільних телефонів може сприяти зміцненню міжнародної безпеки завдяки формуванню атмосфери довіри в міжнародних відносинах. В цьому контексті програми цифрової дипломатії сприяють формуванню єдиного інформаційного простору, глобального громадянського суспільства, а також складання системи управління в світовій політиці й розв'язання криз та проблем, що торкаються всіх країн світу.

Як зазначає А. Вархес, можна виділити кілька рівнів конфлікту, вплив на які за допомогою каналів соціальних медіа може бути ефективним при досягненні цілей постконфліктного врегулювання:

- індивідуальний рівень – нові медіа створюють інформаційний простір, у рамках якого їх користувачі отримують доступ до інформації і новин, а також комунікативних інструментів, які сприяють зміні їхнього ставлення до предмета конфлікту, знання й поведінки.

- відносини між локальними спільнотами – створені 2.0 платформи, такі як Rease.Facebook.com, що сприяють встановленню відносин між спільнотами, що тривалий час перебували у конфлікті один із одним, як ізраїльтяни й палестинці.

- формування інститутів громадянського суспільства – поширення соціальних медіа полегшує координацію колективних дій на рівні громадянського суспільства, що сприяє демократизації і участі різних груп в політичному процесі, сприяючи постконфліктному врегулюванню.

- державний рівень – незважаючи на те, що окремі держави прагнуть обмежити або заборонити доступ до соціальних медіа, це не завжди можливо, й багато режимів співпрацюють з онлайн спільнотами.

- міжнародний рівень – повідомлення, активності в соціальних медіа можуть привертати увагу міжнародної громадської думки до проблем

конфліктного регіону. Водночас автор зазначає, що міжнародна увага аж ніяк не завжди здатна впливати на ситуацію у регіоні конфлікту, змінити її на краще [39].

Ш. Хімелфарб зазначає, що вже сьогодні можна навести ряд прикладів, коли соціальні медіа використовуються на рівні спільнот із метою врегулювання конфліктів, їх запобігання або постконфліктного врегулювання за такими напрямками [41]:

– налагодження міжетнічного діалогу. Автор наводить у приклад створення соціальної мережі молодих лідерів YaLa-Young Leaders на Близькому Сході, яка включає як палестинців, так й ізраїльтян, що дозволяє налагоджувати зв'язки й встановлювати взаєморозуміння «на випередження», запобігаючи новому витку конфліктного циклу [42].

- Прикладом миротворчої дії виступає проєкт "Middle Ground - Can Israelis and Palestinians see eye to eye?" - що створив умови для діалогу серед молоді, представників збройних сил, студентів та біженців [42].

– Разом із «ООН-Жінки» афганський журналіст Фарахназ Форотан запустив у Twitter кампанію #MyRedLine, для того зібрати занепокоєння жінок щодо мирних переговорів із Талібаном. Оцінити його вплив надзвичайно важко, але твіти ретвітувалися тисячі разів, в тому числі президентом Афганістану, й кампанія допомогла протестувати проти відсутності належного представництва жінок на мирних переговорах[43].

– У 2018 році Місія ООН із підтримки в Лівії і Центр гуманітарного діалогу запустили віч-на-віч і онлайн-платформу, щоб дати лівійцям можливість ознайомитися із результатами Національної конференції, спрямованої на допомогу у досягненні національного примирення у Лівії. Це було доповнено соціальними медіа та дало можливість близько 131 000 підписників взаємодіяти у Facebook та 1800 в Twitter. Загалом близько шоста частина населення широкого кола, у тому числі із важкодоступних районів, взяла участь у онлайн-консультаціях, під час яких лівійці сформулювали своє бачення майбутнього, висвітлюючи моменти консенсусу та розбіжностей [50].

Із огляду на свою популярність, соціальні медіа широко використовуються на рівні спільнот, а також окремих осіб, залучених до конфлікту і зацікавлених в його врегулюванні й зниженні негативних наслідків. Цей доступний засіб, що знижує вартість колективних дій, що підвищує ефективність координації, не завжди дає однаково успішні результати, проте широко використовується й очевидно, що ця тенденція збережеться й посилюватиметься у майбутньому [19].

В цих умовах актуалізується проблема вироблення нового дослідницького порядку денного, що враховує ризики й неоднозначний характер впливу соціальних мереж на суспільство і політичний процес, для чого необхідно у дослідженнях залучати інструментарій теорії політичної комунікації, результати аналізу на підставі великих даних й інструменти конфліктології і теорії міжнародних відносин.

Джерельна база дослідження

У сучасній науці велика увага приділяється вивченню такого поняття, як «інформаційна війна». Проблему інформаційних воєн досліджують такі українські вчені, як С. Гриняєв, О. Калиновський, А. Круцький, І. Панарін, Г. Почепцов, І.С. Чорноус, В. Остроухов, М. Лібікі, Е. Тоффлер, Г. Кіссінджер. Модель пропаганди вивчав і детально описав у своїх роботах Н. Чомські, В. Харченко. Праці М.І.Скуленка присвячені розгляду взаємозв'язків та взаємовпливів пропаганди та журналістики. Вплив комунікаційних технологій на політичні системи, економіку, на прийняття і виконання людьми рішень вивчають у своїх працях Л. Гроссман, Н.Мур і Дж. Стіл, Д. Гомперт, Г. Суссман і С. Роселл.

Для дослідження використовувались авторські статті, редакторські публікації та відеорепортажі міжнародних (а саме CNN, NBC, BBC, The Atlantic, New York Post, Los Angeles Post, France24) та регіональних ЗМІ(The Times of Israel, Jerusalem Post, Zman.Israel, Al-Djazeera, Al-Aqsa TV, Palestine Chronicle), прес-релізи та офіційні заяви міжнародних (ООН, ReliefWeb) та регіональних недержавних організацій організації (Jewish voice for peace), міжнародних відомств (Foreign office of Germany). Також проведений аналіз сторінок у соціальних мережах прем'єр-міністра Ізраїлю Нафталі Беннетта - The Prime

minister of Israel, та Військових сил Ізраїлю - Israel Defence Forces, офіційної сторінки уряду Ізраїлю, сторінок активістів з Палестини - Friends pf Al Aqsa, сторінки місії ООН у Палестині - State of Palestine

РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ВИМІР ПЕРЕБИГУ ІЗРАЇЛЬСЬКО-ПАЛЕСТИНСЬКОГО КОНФЛІКТУ

2.1. Передісторія інформаційного протиборства

Головні причини конфлікту, що відбиті основними меседжами, як в соціальних мережах, так і медіа та інформаційних ресурсах - це:

1) історично-територіальні - претензії арабського і єврейського населення на одні й ті ж території й відмінне трактування їхньої історії;

2) політико-ідеологічні (зіткнення проголошеного сіоністським рухом наприкінці 19 ст. курсу на створення єврейської держави з радикальною позицією низки арабських лідерів);

3) релігійні (існування спільних або близько розташованих головних святинь для народів, а саме - храм Аль-Акса і стіна Плачу);

4) міжнародно-правові (невиконання сторонами рішень ООН та інших міжнародних організацій);

Передумовами інформаційного протиборства звісно стала військова ескалація конфлікту, яка у свою чергу розподілилась на декілька етапів. Коротко розглянемо кожен з них [61].

1. Після проголошення держави Ізраїль 14 травня 1948 році армії семи сусідніх арабських країн (Єгипет, Йорданія, Ірак, Сирія, Ліван, Саудівська Аравія, Ємен) вторглися на його територію й бомбардували Тель-Авів. Ізраїль отримав підтримку світової спільноти, а особливо від США та СРСР, завдав арабам низку поразок й узяв під контроль частину територій. Йорданія анексувала Західний берег річки Йордан і східну частину Єрусалима. Сектор Гази перейшов під контроль Єгипту. Війна завершилася в у липні 1949 після укладення Ізраїлем угод про перемир'я з Єгиптом, Йорданією та Сирією. Угоди мали тимчасовий характер й не передбачали остаточного врегулювання територіальних питань. Також важливо зазначити, що після оголошення конфлікту близько 700 тисяч палестинців стали біженцями, та оселились на територіях Західного берегу річки Йордан, що належав Йорданії, на території Сектору Гази, що належала

Єгипту, та на територіях сусідніх Сирії та Лівану. Як повідомляє інформаційне агентство ADL, проголошення держави Ізраїль також сприяло тому що близько 850 тисяч євреїв, що проживали в арабських країнах, стали біженцями. Все вищеперелічене сприяло загостренню ситуації. [21].

2. Другим етапом стала так звана Суецька криза - війна між Єгиптом з одного боку та коаліцією Ізраїлю, Франції та Великобританії з іншого. Конфлікт розгорнувся після того, як Єгипет націоналізував Компанії Суецького каналу, що мали важливе значення для економік Франції та Великобританії. У жовтні 1956 армія Ізраїлю атакувала Сектор Гази та Синайський півострів і швидко окупувала їх. На додаток до цього обидві європейські держави розгорнули наступальну операцію. Завдяки протидії з боку Саудівської Аравії, СРСР і США сили французько-британсько-ізраїльської коаліції були відведені з Синайського півострова в березні 1957 та були замінені миротворчими військами ООН. Пізніше Єгипет розпочав ремілітаризацію Синаю й висунув вимогу виведення миротворчих військ, що призвело до Шестиденної війни 1967 [61].

3. Шестиденна війна 1967 року почалась з превентивної відповіді Ізраїлю на нарощення Єгиптом військової активності біля кордону, та висуненням вимоги до миротворчих сил ООН залишити півострів. Упродовж шестиденного протистояння Ізраїль завдав нищівної поразки коаліції арабських держав (Єгипет, Йорданія, Сирія) й узяв під контроль стратегічно важливі території: Сектор Гази, Синайський півострів, Голанські висоти та Західний берег річки Йордан. На захоплених територіях мешкало близько 6 мільйонів арабів. Таким чином, Ізраїль створив довкола себе «зону безпеки». На взятих під контроль територіях розпочалося створення воєнізованих поселень. саме з цього року світ поділився на дві частини: ті, хто підтримував Ізраїль (США, ФРН, Франції й Великобританії), і ті, хто підтримував арабські держави - Болгарія, Угорщина, Польща, СРСР(що постачали зброю арабським країнам), Чехословаччина та Югославія, що в наслідку розірвали дипломатичні

стосунки з Ізраїлем. Також після Шестиденної війни загострилось інформаційне протиборство як і у світових медіа, так і регіональних ізраїльських і арабських. Шестиденну війну також називають точкою неповернення у розгорненні конфлікту. Світ зітхнув з полегшенням, адже після цих подій світові стало очевидно, ізраїльська армія вже стала найпотужнішою в регіоні, що, можливо вбереже держави від нового збройного протистояння. Проте Саме після перемоги Ізраїлю над арабськими арміями загострилось інформаційне протиборство як і у світових медіа, так і регіональних ізраїльських і арабських [21].

4. Війна Судного дня - у жовтні 1973 у день юдейського свята Йом-Кіпур збройні сили Єгипту за військової допомоги СРСР і Югославії форсували Суецький канал й увійшли на Синайський півострів, втрачений внаслідок війни 1967. Між Єгиптом і Ізраїлем було укладено перемир'я, а 18 січня 1974 — мирну угоду. Важливим наслідком цих подій стали Кемп-Девідські угоди та Єгипетсько-ізраїльський мирний договір 1979, який формально завершив війну між двома державами і встановлювала між ними дипломатичні й економічні відносини. Також було досягнуто принципової згоди обох сторін на надання автономії арабським мешканцям контрольованих Ізраїлем територій до остаточного розв'язання питання про їхній майбутній політичний статус [21].

5. Період Ліванських війн тривав з 1982 до 2006, з перервами. У 1982 Ізраїль втрутився у громадянську війну в Лівані з метою знищення баз Організації визволення Палестини (ОВП), з яких здійснювалися напади на Ізраїль і відбувалися обстріли північної частини країни. За цей період Ізраїль уклав мирну угоду з Йорданією у 1994 році, та досяг першої угоди з новоствореною Палестинською адміністрацією [21].

6. Обидві сторони вступили в серйозну інформаційну конфронтацію з моменту заснування палестинської ісламістської політичної організації та бойового угруповання - ХАМАС у 1987 році. ХАМАС метою своєї діяльності вбачає знищення Ізраїлю та встановлення

на всій його території палестинської держави. Саме з 1987 року почався період інтифад - від арабської “священник війн”. Саме з втручанням у конфлікт таких угруповань, як ХАМАС і Ісламський Джихад сприяло подальшій трансформації конфлікту у нетрадиційний, асиметричний із елементами гібридної протидії. Військові сили Ізраїлю набагато потужніші за угруповання ХАМАС - організації, що визнана терористичною у ряді держав - Ізраїль, США, Канада і Японія. Саме тому, що сили не рівномірні, другу сторону конфлікту представляє недержавне формування - надалі конфлікт набуватиме нової форми, яку в медіа називають “таким, що тліє”, тобто таким, що ведеться латентно, з постійним інформаційним і кібернетичним протиборством, й подекуди силовими ескаляціями [61].

7. Інтифади - з 1987 по 2017, з перервами - збройна боротьба палестинських арабів проти ізраїльтян Західного берегу річки Йордан та сектору Гази (з якого Ізраїль остаточно вийшов 2005 року). Інтифада стала одним з найсуттєвіших аспектів арабо-ізраїльського конфлікту. Перша інтифада відбулась 9 грудня 1987 року, її називають «війною каміння», оскільки на її початку палестинці в основному використовували проти ізраїльтян каміння та саморобну зброю. Офіційно інтифада завершилась підписанням угод в Осло (серпень 1993), в результаті яких 1994 року була створена Палестинська національна адміністрація. Друга інтифада почалась у вересні 2000 року, причиною якої стало відвідання Аріелем Шароном Храмової гори в Єрусалимі, що розглядалось керівництвом Ізраїлю як легітимний акт, оскільки, за умовами мирних угод, доступ до неї було відкрито для вірян усіх релігій. У зв'язку з цим друга інтифада відома також як «інтифада аль-Акси» (за назвою мечеті, розташованої на Храмовій горі). Третя інтифада почалась 2 грудня 2017 року після рішення США визнати Єрусалим ізраїльською столицею [61].

8. Війна в Газі — збройний конфлікт між Ізраїлем та палестинськими воєнізованими угрупованнями Хамас, Ісламський джихад та Народний фронт визволення Палестини в Секторі Газа на Близькому

Сході. Військовий конфлікт розпочався в грудні 2008 р. після закінчення перемир'я та відновлення ракетного обстрілу ізраїльських міст. Активна фаза конфлікту почалася з бомбардування Ізраїлем цілей у секторі Гази, яка отримала назву «Операція Литий свинець» [61].

9. Ізраїльсько-палестинська криза - травень 2021 року - відбулося збройне загострення довготривалого ізраїльсько-палестинського конфлікту. Приводом для розпалу стали сутички між палестинськими протестувальниками та ізраїльською поліцією через заплановане оголошення рішення Верховного суду Ізраїлю щодо виселення декількох палестинських сімей з району Еш-Шейх-Джаррах у Східному Єрусалимі. Переважною більшістю міжнародної спільноти ця територія вважається односторонньо анексованою та окупованою Ізраїлем [28].

І навіть після значного прогресу, досягнутого на переговорах в 1993 році в Осло, підтриманого звільненням Сектору Гази у 2005 році та мирними переговорами у 2014 році - остаточного врегулювання досягнуто не було. Сама Палестинська сторона розділилась на два табори: той, що визнає існування держави Ізраїль та прагне мирним шляхом прийти до згоди (партія Фатх, Палестинська адміністрація тоді на чолі з Ясіром Арафатом), та того, що не визнає мирних переговорів з “окупантом”, не визнає права євреїв населяти ці території (рух ХАМАС). Ситуація стала особливо напруженою після перемоги у січні 2006 на підконтрольних ПНА територіях радикального ісламістського руху Хамас, визнаного в Ізраїлі та низці інших країн терористичним. Улітку 2007 відбувся збройний конфлікт між прихильниками партії ФАТХ і руху ХАМАС, унаслідок якого Сектор Гази перейшов під контроль Хамас, а частини Західного берега річки Йордан, на які поширюються повноваження ПНА, опинилися під контролем ФАТХ, що фактично розділило територію і населення Палестини [61].

Загалом із початком інтифад Ізраїль і Палестина вступили в активне інформаційне протиборство. Зі сторони ХАМАСу та Палестинських адміністрацій основними інструментами ведення інформаційної боротьби є комп'ютерні віруси та хакерські атаки, щоб вивести технічне забезпечення

збройних сил Ізраїлю з ладу; дезінформація та маніпуляції у засобах масової інформації. Зі сторони Ізраїлю можемо виділити психологічні операції (як серед армії Ізраїлю, так і серед жителів Гази й Західного берегу річки Йордан), пропаганда через ЗМІ, цензура пропалестинських джерел у соціальних мережах, застосування інститутів м'якої сили для підтвердження іміджу Ізраїлю.

Важливо зазначити також, що в інформаційному протистоянні Ізраїль і Палестина - не самотні. У ширшому вимірі, у конфлікті, а також в його інформаційному вимірі, беруть участь також арабські країни, пропалестинської настрою (Сирія, Ліван, Іран, Туреччина) та екстремістські організації, що фінансовані цими країнами; США, як найпотужніший союзник Ізраїлю, європейські держави. Навіть сама Палестина, будучи ідеологічно неоднорідною, бере участь в інформаційному протистоянні у декількох постатях, як Палестинська Адміністрація (продержава Палестини) та низка радикальних/екстремістських організацій як от ХАМАС, Організація визволення Палестини, Ісламський Джихад.

Ізраїль сумісно із США працює над тим, щоб знизити градус напруги в регіоні. Так, у 2020 році ОАЕ, Бахрейн, а потім Марокко - за посередництва США - нормалізували дипломатичні відносини з Ізраїлем стали на шляху встановлення дипломатичних відомств - повідомляє агенція Reuters [45]. На початку січня 2021 року Судан офіційно приєднався до "угод Авраама", якими передбачена нормалізація відносин з Ізраїлем, за умови припинення Ізраїлем окупації Західного берегу річки Йордан та сумісного партнерства проти нарощування ядерної могутності Ірану. Про бажання нормалізувати відносини з Ізраїлем в Хартумі заявили ще в жовтні минулого року, проте уряд країни чекав, поки Вашингтон виключить Судан зі списку країн-спонсорів тероризму - повідомляє The Times of Israel [62]. Це значні кроки для регіону, й для розуміння ситуації, що встановлюють надію на поступове врегулювання ситуації, адже налагоджуючи відносини з Ізраїлем арабські держави де-факто визнають статус-кво, й таким чином втрачається важливість створення та існування держави Палестина. Так звана нормалізація закріпила вже чинні економічні відносини між Ізраїлем та

арабськими державами, і має потенціал на розширення і включення нових членів, адже вперше Ліга арабських держав утрималась від критики мирних угод з Ізраїлем, та її найпотужніший учасник Саудівська Аравія - не залишила жодного критичного коментаря, що символізує про готовність держави на угоду з Ізраїлем [62].

Можемо стверджувати, що у такий спосіб Ізраїль сподівається залагодити конфлікт з Палестиною, й нарощення союзників серед арабських держав сприяє новим можливостям для співіснування обох народів. Палестинці своєю чергою відмовляються брати участь у перемовинах з Ізраїлем лише за посередництва США, вважаючи, що повинні бути також представники міжнародних організації з ЄС, а також негативно ставляться до мирних перемовин арабських держав із Ізраїлем називаючи їх зрадниками [45]. Хоч форсоване будівництво поселень на Західному березі було призупинене, жодних наступних заходів до врегулювання конфлікту безпосередньо з палестинцями Ізраїль не вжив.

Розглянемо основні цілі, які переслідують учасники:

Держава Ізраїль – створення двох держав: Держави Ізраїль та Палестинської держави, що існують пліч-о-пліч у мирі та безпеці. Ізраїль не може погодитися зі створенням межує з ним терористичної держави. Встановлення дипломатичних та економічних відносин з арабськими країнами задля підтримки спокійної ситуації в регіоні.

Палестинська Адміністрація – створенням незалежної і суверенної палестинської держави на окупованих з 4 червня 1967 року палестинських територіях на Західному березі Йордану і в секторі Газа, зі столицею в Східному Єрусалимі [73].

ХАМАС – досягнення відходу Ізраїлю з окупованих в 1967 році палестинських територій. У довгостроковій перспективі організація прагне до створення ісламської держави на території колишньої підмандатної Палестини до утворення Ізраїлю в 1948 році [73].

Ісламський Джихад – політичною метою котрого є створення незалежної Палестинської Ісламської держави на території всієї Палестини, кордонів 1967

року; заперечення сїонїзму; боротьба за права і свободи палестинцїв; творення ісламської держави, ісламської спільноти [61].

Лїга арабських країн – дотримання Ізраїлем “Саудівської мирної ініціативи”, а саме Ізраїль повинен відступити від окупованих територій Голанських висот, погодитися зі створенням незалежної і суверенної палестинської держави на окупованих палестинських територіях на Західному березі Йордану і в секторі Газа, зі столицею в Східному Єрусалимі, Підтримка ісламського фундаменталїзму.

США – підтримка власного положення “хазяїна” в світі. Захист важливих енергетичних ресурсів, встановлення тїсної співпраці з арабськими країнами, сприяння мирному врегулюванню конфлікту. Протидія розвитку ядерної програми Ірану. Проведення політики модернізації світового ісламу.

Країни Європейського союзу - становлення миру в арабських країнах та зокрема між Ізраїлем на ПА на довгострокову перспективу.

У процесі ведення переговорів, учасники можуть вдаватися до наступних стратегій.

Держава Ізраїль: відстоювання прав ізраїльтян на самоїдентифікацію, свободу, незалежність та безпеку; дотримання плану “Двох держав” без розділення Єрусалиму; дипломатична боротьба разом з США з метою стабілізації ситуації в регіоні (встановлення економічних і дипломатичних зв'язків з країнами Близького Сходу); боротьба з тероризмом.

Палестинська адміністрація: врегулювання конфлікту за підтримки США, ООН, ЄС та Арабських країн (а не лише за підтримки США);

ХАМАС: силова відповідь на окупаційні дії влади Ізраїлю; ведення пропагандистської діяльності на території Палестини; підривання авторитету Палестинської Адміністрації на чолі з Махмудом Аббасом.

Ісламський Джихад: важливими джерелами натхнення в ідеологічному та практичному планах для Фатхі аш-Шакакі стали Ісламська революція в Ірані та книга Хомейні «Ісламське рішення та альтернатива».

Ліга арабських країн: дотримання Ізраїлем “Саудівської мирної ініціативи”, дії спрямовані на відстоювання цілісності та незалежності арабських країн; встановлення економічних та технологічних зв'язків з Ізраїлем; пом'якшення політики щодо прав людини; дипломатична боротьба разом з країнами ООН та США з метою стабілізації ситуації в регіоні.

США: збільшення військової присутності в регіоні; захист енергетичних ресурсів; дипломатичні зусилля врегулювання конфлікту; боротьба з тероризмом

Країни Європейського союзу - дипломатична робота з країнами Арабської Ліги для мирного врегулювання конфлікту; дипломатичні зусилля в регіону в цілому для врегулювання конфлікту (прийняття та дотримання Стокгольмської угоди стосовно Ємену, примирення у Лівії, робота з Ізраїлем та Палестиною); робота над зменшенням впливу на розвиток конфлікту терористичних та екстремістських угруповань.

Тепер, коли ми розуміємо основних учасників та їх цілі, ми можемо детальніше перейти до інформаційної частини конфлікту.

2.2. Ідеологія та основні інструменти ведення інформаційної війни між Ізраїлем і Палестиною

Як було зазначено раніше, у вузькому сенсі є два основних учасники інформаційного протистояння - новостворена Держава Ізраїль, що за рішенням Британського мандату отримала владу над територіями Палестини, та Палестина.

Причини конфлікту і мотиви учасників, наскрізною лінією пронизують будь-які заяви і повідомлення у медіа. Тепер детальніше розглянемо, якими методами й засобами сторони конфлікту, а саме Ізраїль і Палестина формують інформаційну кампанію в період з 2014 року по 2021. Для дослідження обраний саме цей період, адже збройні дії між Ізраїлем і палестинськими бойовиками смуги Газа були призупинені у серпні 2014 року, сторони погодилися на короткострокове перемир'я. Таким чином протиборство можна чіткіше відділити у ЗМІ та соціальних мережах.

Ізраїль як держава апелює широким арсеналом інформаційної зброї, та вміло використовує її як всередині країни, так і по всьому світу. Варто назвати

такі компоненти інформаційного протистояння Ізраїлю:

- діяльність таких громадських організацій, як АІРАС (America-Israel Public Affairs Committee) та Міжнародного співтовариства християн та євреїв (International Fellowship of Christians and Jews) забезпечують лобіювання інтересів Ізраїлю в США [53].

- публічна дипломатія Ізраїлю проводиться в рамках «Хазбари» (у перекладі з івриту – «пояснення») та дозволяє поширювати позитивний імідж цієї країни у світі, що зазвичай зводиться до пропаганди. Для проведення публічної дипломатії активно залучають медіа - Jerusalem Post, Ynet, Мако (Channel 2 News); соціальні мережі - Wikipedia, Facebook, Instagram, YouTube; університетські спілки - три установи - IDC University, Ізраїльсько-американською радою та групою МАССАВЕЕ Taskforce (університетська ізраїльська лобістська група в США) створили додаток АСТ.ІЛ, що дає винагороди за проходження проізраїльських «місій»; кіноіндустрію - зокрема йдеться про серіал «Фауда», який придбав Netflix, про про загін ізраїльських солдат під прикриттям, що прибуває до Палестини, щоб спіймати терористів [22].

- внутрішню пропаганду Ізраїль проводить методом поширення новин та меседжів через соціальні мережі та медіа. Зокрема розповідається про допомогу Палестині у відбудові економіки, інфраструктури, й освіти. Детальніше про пропаганду Ізраїлю у соціальних мережах зазначено в “Порівняльній таблиці інформаційного протиборства у соціальних мережах ізраїльсько-палестинського конфлікту” - Додаток 2.

- пропаганда і упередження серед ізраїльських воєнних. Про неї розповідав в ефірі France24 колишній військовий Авнер Гваруяху, рокирив “таємниці” впливу на ізраїльську армію. Він згадав, що військовим заборонено підтримувати контакт з палестинцями, ставити під сумнів команди чи ставити додаткові запитання. Детальніше про операції ЦАХАЛу (Армія оборони Ізраїлю) Авнер розповідає у своїй колонці у медіа Haaretz [46].

- The Middle East Eye розкриває такий засіб ведення інформаційної битви як цензура. Так, наприклад з облікового запису в Instagram “Save Sheikh Jarrah”, що мав понад 130 тисяч почали зникати публікації, також Instagram та Facebook приховував контент із позначками #zionism, #alaqsa тощо. Так, ізраїльський кіберпідрозділ, який працює в рамках міністерства юстиції, систематично стежить за палестинським контентом і передає інформацію технологічним гігантам. Згідно зі звітом, опублікованим палестинською організацією за захист цифрових прав 7amleh, Facebook прийняв 81% запитів кіберпідрозділу на видалення вмісту [68]. Абсолютно очевидно, що Ізраїль бере участь у систематичному нападі та непропорційному стиранні палестинської ідентичності та нарративів із кіберсфери - арабський центр Вашингтон, округ Колумбія [47].

- Основними завданнями, якими займається Національне кібербюро, є визначення національної кіберстратегії, впровадження програм з підготовки та розвитку програмістів, сприяння розвитку підприємств, зосереджених на інформаційній війні, і при цьому збільшення досліджень і розробок у цій сфері через такі програми, як «Кідма», «Масад» і «Leumit». Національне кібербюро Ізраїлю бере участь у розбудові основ кіберспроможності та виступає як платформа для військових операцій у сфері інформаційної війни. Існування цих програм має першорядне значення, що показує домінування Ізраїлю у полі інформаційної війни, та спричинене вищими економічними показниками, а також значними іноземними приватними інвестиціями, які надходять у країну [54], [55], [56].

Інформаційне протистояння Палестини активно діє на території Сектору Газа, що є підконтрольна групуванню ХАМАС та на Західному березі річки Йордан, що підконтрольна Палестинській Адміністрації. Інформаційне протистояння у вигляді пропаганди і дезінформації шириться на території арабських країн та підхоплюється у просторі соціальних мереж по всьому світу. Нижче розглянемо основні приклади ведення інформаційної конфронтації зі

сторони ХАМАС.

- Дезінформація Палестинської сторони вже отримала свій термін “Паллівуд” - від поєднання Палестина і Голлівуд. Так, в рамках “Паллівуду”, мережею ширяться відео- і фотофейки поранених палестинців у Секторі Газа, й разом з тим шириться турецьким телебаченням розповсюджується відео гримера-любительки, що створює грим для зйомки цих відео. Детальніше такі фейки розкрив Джемс Кріден разом з кореспондентом каналу France24 [66] Також в рамках Паллівуду - за даними New York Times - були кадри, які широко розповсюджувалися палестинцями, які імітували похорон. Відео переглянули сотні тисяч разів у TikTok, і здавалося, що група людей несуть труп друга, якого поранили ЦАХАЛ(Армія оборони Ізраїлю) на плечах. Особливий вплив мережі стає помітним, оскільки у 2021 TikTok став найбільш відвіданою мережею, випередивши Google [105]. Проте, коли пролунала сирена, труп оживав і тікав разом з товаришами. Оригінальне відео з’явилося понад рік до того на YouTube із підписом про те, що йорданська сім’я імітувала похорон. З тих пір TikTok також видалив це відео через порушення правил спільноти [83]. Марва Фатафта, менеджер з питань Близького Сходу та Північної Африки в Access Now заперечила правдивість цих записів, і явища Паллівуду загалом [78]. Додатково про пропаганду Палестини у соціальних мережах зазначено в “Порівняльній таблиці інформаційного протиборства у соціальних мережах ізраїльсько-палестинського конфлікту” - Додаток 2.

- Окремим жанром виступає поширення фотографій дітей, які нібито постраждали під час бомбардувань Ізраїльськими ВС. Одним з таких, було поширення фотокартки дівчинки з ранами на обличчі. Пізніше виявилось, що рани були викликані рідкісним захворюванням шкіри [68]. У свою чергу пропаганда розповсюджується за допомогою таких джерел:

- релігійна пропаганда руху “Ісламський Джихад”, де учасники руху закликали тих, хто молиться до виступів проти окупантів. П’ятничні проповіді, а також проповіді під час двох ісламських свят, на які збиралися

тисячі вірян, виливались у політичні демонстрації, що супроводжувалися зіткненнями з ізраїльськими військовими підрозділами[61].

- телевізійного каналу «Аль-Акса», ефір якого контролюється ХАМАСом та урядом Палестини. Канал транслює Агресивну пропаганду, що закликає до терористичної діяльності, у дитячих, пізнавальних, та новинних програмах. Дітей змалечку налаштовують на ненависть до євреїв та використання насилля і жорстокості, як єдиного способу боротьби з ними. До прикладу, в одній з таких програм діти хором співають: *«Джихад дає тобі гордість та славу, коли ти добровільно стаєш мучеником. О, вибуховий інструмент слави – своєю кров'ю вона створила свободу. Запитай Фатіму Аль-Наджар (смертниця), як людина має жити гордістю...»*. Причому кров, вбивство, самогубство, смерть є постійними елементами таких, здавалося б, яскравих та пізнавальних шоу [29].

- організації Palestinian Media Watch, що працює в Ізраїлі та викладає фрагменти програм «Аль-Акса» в мережу.

- Хакерські атаки офіційних сторінок державних інститутів Ізраїлю, пропалестинською організацією OpIsrael у відповідь на напади в Секторі Гази. Бомбардування даних ненадовго виключило деякі сайти з мережі, а інші були зіпсовані пропалестинськими повідомленнями [82]. У 2015 році пропалестинська секція хакерської групи «Анонімні» розпочали інтенсивну кампанію DDoSing під назвою «Електронний Голокост». Хоча більшість цільових веб-сайтів повернулися в режимі онлайн протягом 15 хвилин, були зроблені масштабні зусилля задля відновлення роботи й безпеки серверів.

Спільним для обох сторін є наступні моменти.

1. Поширення неправдивих, вирваних з іншого контексту відео у соціальних мережах. Оскільки з появою ТікТоку короткі відео швидко стають віральними у просторі Інтернет, такий інструмент є дійсно дієвим. Наприклад, як повідомляє New York Times у травні 2021 року мережею поширилось 28-секундне відео, за допомогою якого прес - секретар прем'єр

- міністра Біньяміна Нетаньяху в Ізраїлі ілюстрував напад палестинських бойовиків в секторі Газа, які з'явилися почати ракетний обстріл на ізраїльтян з густонаселених цивільних районів [63]. Насправді, як пізніше виявилось відео було зняте у 2018 році, і показувало взагалі не Сектор Гази, а Сирію. Відео схожого характеру ширяться і з палестинської сторони. До прикладу, відео про підпал мечеті Аль-Акса, у якому звинувачували ізраїльтян, що проходили повз святкуючи день Єрусалима. Насправді ж досі невідомо, з якої сторони відбувся підпал, та й на фотографіях чітко видно, що спочатку зайнялось дерево поруч, повідомляє журналістка і колишня депутатка Кнесету Ксенія Светлова [28].

2. Поширення матеріалів про постраждалих дітей, що в підкріпленні з використанням відповідних метафор стає засобом маніпуляції, адже постраждалі є з обох сторін [48].

У ізраїльсько-палестинському конфлікті прірва між правдою та брехнею зростає з кожним днем. Причина в цьому полягає в соціальних мережах, де дезінформація, маніпуляції й пропаганда процвітають з підробленими відео та зображеннями, які стають вірусними. Обидва учасники подекуди вдаються до таких інструментів ведення інформаційного протиборства: деморалізація ворога, використання штампів, маніпулятивний і односторонній виклад матеріалу у ЗМІ та соціальних мережах з метою зміни громадської думки, психологічні й інформаційні атаки, використання кібернетичної зброї, пропаганди, PR кампаній.

Порівнявши ведення пропаганди Ізраїлем і Палестиною можна дійти висновку, що пропаганда спрямована на різні масштаби та має докорінно різні мети. Пропаганда Палестини ніби налаштована на продовження протистояння, провокуючи населення на насильство та жорстокість стосовно ізраїльтян. Ізраїль створив систему “пояснення” своїх дій та м'якої сили, що створює позитивний імідж миролюбної та прогресивної держави як всередині, так і закордоном [44], [45].

Варто зазначити, що розвиток Палестини у сфері інформаційної війни вражає з огляду на обставини, але залишається обмеженим у порівнянні з

можливостями національної держави. Навіть під час обговорення досягнень у складніших секторах інформаційної війни, наприклад, у кібер-атаках, палестинські зусилля виглядають неповноцінними через недостатню координацію та фінансування. Відсутність стратегії інформаційної війни та з іншого боку, відсутність сильного централізованого командування може бути вигідно в мережевій ситуації, оскільки дозволяє здійснювати спонтанні транскордонні агрегації без географічного зв'язку - соціальні мережі активно підхоплюють ці умови.

Немає сумнівів у перевазі Ізраїлю у сфері інформаційної війни. Розробка деяких із найскладніших доступних кібер-зброї є свідченням творчого таланту, організаційної структури та довгострокового планування уряду Ізраїлю в цій сфері ведення війни. Маніпулювання громадською думкою через соціальні мережі відіграє життєво важливу роль у визначенні переможців і переможених у сучасному конфлікті, в якому уявні та реальні результати розмиті. Медіатизація таких слів, як «кібервійна» зміцнює рішучість Ізраїлю використовувати інформаційну війну, оскільки їхній досвід дозволяє їм формувати суспільне бачення сектора [53].

Проведене дослідження облікових сторінок офіційних інституції Ізраїлю, інформаційних ресурсів та популярних блогів. У досліджених соціальних мережах TikTok і Twitter Ізраїль вибудовує імідж прогресивної, що процвітає, демократичної держави із сильною армією, та значними перспективами для міжнародного партнерства. Всі ресурси жорстко засуджують тероризм, та викладають схильні до одностороннього викладу подій. У блогах присутні карикатури й дезінформація.

Офіційні сторінки представництва Палестини, інформаційних ресурсів та блогів прослідковується чітка позиція виправдовування силових дій Палестини (як важелю опору), засудження політики уряду Ізраїлю, деморалізація, маніпулятивний виклад матеріалів.

Проте варто зазначити, що тенденція протистояння давно перейшли за межі соціальних мереж двох держав, і регіональні та світові інформаційні ресурси

підхопили інформаційний поштовх.

2.3. Глобальні та регіональні ЗМІ в інформаційному протистоянні ізраїльсько-палестинського конфлікту

Підготовка магістерської роботи передбачала проведення комплексного дослідження, а саме моніторингу основних світових та регіональних ЗМІ з урахуванням дискурсу, відповідної тематики та критеріїв аналізу, які стосуються конфлікту та його інформаційного забезпечення або протистояння. За ключовим терміном “ізраїльсько-палестинський конфлікт” визначено інформаційне забезпечення у ЗМІ з періоду 2014 по 2021 роки. І хоч, перемовини не дійшли до остаточного рішення і врегулювання ситуації, вони забезпечили можливість діалогу, та знизили військову напруженість. Цей період став визначним у гібридній тактиці конфлікту, оскільки характеризується більшою мірою саме інформаційним, кібернетичним протистоянням, ніж силовим. На такому тлі дуже яскраво проявляється риторика медіа і соціальних мереж, для дослідження основних векторів інформаційного забезпечення.

В цьому розділі буде висвітлений аналіз висвітлення подій у світових, арабських та ізраїльських медіа стосовно конфлікту. Згідно з теоретичною базою, методи дослідження медіакомунікацій поділяються на кількісні, описові дослідження відкритого значення і якісні інтерпретативні дослідження. Також, окремо виділяють методи, що спрямовані на вивчення «медійних мов» та візуальні образи та звуки. Серед якісних методів вивчення змісту, для подальшого дослідження було обрано дискурс-аналіз та журналістський аналіз. Розглянемо основні задачі цих методів.

Виділяють наступні якісні методи дослідження змісту медіа-комунікацій:

- Традиційні методи аналізу;
- Феноменологічний аналіз;
- Дискурс-аналіз;
- Традиційні методи аналізу.

Традиційними методами аналізу є сукупність операцій, яка дозволяє інтерпретувати документ згідно з метою дослідника. [24] Поширеними

традиційними методами аналізу документів є журналістський, біографічний, історичний, літературний та багато інших.[24]

Журналістський аналіз полягає в виявленні характеристик (тема, ідея, образний орієнтир) тексту та їх оцінці за визначеними критеріями.[25] Дискурс — система пов'язаних між собою символів, які є посиланням на досвід; вираження суспільних практик через символи.[25]

Методика дискурсивного аналізу медіа-текстів була запропонована Т.А. ван Дейком. Дискурс-аналіз варто розпочинати з вивчення структури тексту, ієрархічна схема якого складається з заголовку, короткого огляду, основних тез, контексту та історії подій. Дискурс-аналіз — це сукупність аналітичних методів інтерпретації різноманітних текстів чи висловлювань як продуктів мовної діяльності людей, здійснюваної у конкретних суспільно-політичних обставин і культурно-історичних умовах [26].

Основні цитати, меседжі та ключові фрази у світових, ізраїльських та арабських медіа за запитом “ізраїльсько-палестинський конфлікт”, що допомагають відстежити основні тенденції, популярні повідомлення та їх вплив на врегулювання ситуації наведено у таблиці [Додаток 1].

Здійснивши моніторинг можемо зробити висновок, що ЗМІ та інформаційні ресурси громадських організацій, що мають пропалестинську спрямованість використовують такі вислови для донесення смислів: “порушення прав людини”, “вторгнення Ізраїлю”, “окупант”, “країна-агресор”, “захоплення”, “виселення з домів”, “рейди”, “біженці”, “Накба (катастрофа)” тощо. Серед таких ЗМІ зустрічаємо як арабські - AlJazeera, Palestine-Chronicle та Al-Aqsa, ізраїльські лівого напрямлення - Jewish voice for peace, так і світові New York Times, Los Angeles Times, The Atlantic, France24 тощо.

У джерелах проізраїльського спрямування почасти спостерігається використання ключових виразів “протидія тероризму”, “екстремістське угруповання ХАМАС”, “терористи-смертники”, “ракетні бомбардування”, “криза в Палестинській адміністрації” тощо. Серед таких бачимо CNN, Jerusalem Post.

Важливо зазначити, що риторика стрімкого протистояння поступово йде на спад, і виникає нове явище - медіаматеріали, що нейтрально показують ситуацію, підкріпивши її фактами та історіями з обох сторін конфлікту. Такі матеріали публікують - The Times of Israel, BBC, The Vox Media, The Media line, Britannica, Relief Web, Muduza і так далі.

ЗМІ й соціальні мережі створюють ілюзію спілкування. Саме за допомогою цих інструментів може бути надто легко загострити ситуацію між двома народами. Як влучно було підмічено редакцією Jerusalem Post - “це війна між урядами, а не між народами”. І дійсно, якщо ми візьмемо до уваги ті факти, що палестинські території обмежені бетонними стінами від території Ізраїлю, що ці два народи дуже мало комунікують в реальному житті - це ідеальне середовище для пророцтва ненависті та непорозумінь між ними. Така інформаційна ізоляція, не дозволяє палестинцям прийняти думку про мир з Ізраїлем, про налагодження власної державності, про віднайдення не тільки зовнішнього ворога, а й внутрішнього, яким є уряд Палестинської Адміністрації і ХАМАС. Своєю чергою, ізраїльтянам, це заважає припинити неузгоджену з палестинцями активну політику створення нових поселень. Також немало важливим аргументом продовження інформаційного протистояння стає факт “жертви”, про який говорив канадський історик Ніл Каплан: "Ще один важливий аспект, який виявився останні 50 років, що кожна сторона усвідомлює себе жертвою. Це якийсь перманентний емоційний стан, близький, як на мене, до параної: відчуття, що весь світ проти тебе і нікому не можна довіряти. І це теж ускладнює рішення — адже якщо кожна зі сторін виходить з того, що її завжди пригнічували та тепер пригнічують, зробити крок до примирення стає дуже важко". Так, Ізраїль може почасти згадувати про трагедію Голокосту, а палестинці про окупаційну політику Ізраїлю, та тотальне ігнорування прав людини. Поки Ізраїль і Палестина не можуть налагодити контакт між собою та поновити процес продуктивних переговорів, влада Ізраїлю вирішила зайти з іншої сторони та почати співпрацювати з арабськими сусідами. Мирні домовленості ОАЕ, Бахрейном, Суданом і Марокко за посередництвом США, послужили зміні риторики цих

країн у власних медіа на час ескалації конфлікту, як повідомляє ВВС. Це незначний і поки не визнаний Палестиною крок має значний миротворчий потенціал [68].

Арабські країни вперше заявили про співпрацю з Ізраїлем в розвідці та держбезпеці. На час загострення ситуації безпрецедентне потепління відносин опинилося під загрозою, а країни-підписанти (особливо ОАЕ і Бахрейн) почували себе некомфортно. "Лише нещодавно вони розповідали своєму народові про вигоди співпраці з Ізраїлем в галузі торгівлі, туризму, медичних досліджень, "зеленої" економіки і наукового розвитку, а сьогодні вони вовтузяться на стільці, коли бачать на телеекранах цілодобову трансляцію ізраїльських бомбардувань сектора Газа, насильницького виселення палестинців з їхніх будинків в Східному Єрусалимі і поліцейський штурм у травні 2021 року священної мечеті Аль-Акса" - пише кореспондент ВВС з питань безпеки Френк Гарднер [82].

Арабські країни звісно демонстрували обережність у своїх висловлюваннях з приводу загострення конфлікту. До прикладу, висвітлення подій з боку державних арабських ЗМІ вже не виглядало однобоким, як під час попередніх криз. Телеканал Саудівської Аравії Al-Arabiya показував не тільки ізраїльські бомбардування Гази, а й кадри з ізраїльських міст, на яких видно, як люди рятуються від ракет угруповання ХАМАС. Канал Sky News Arabia, що базується в ОАЕ, показав сюжет ізраїльської сторони про те, що мішенню ізраїльських ракет є тільки ватажки ХАМАС [87].

Опитані Wall Street Journal аналітики погодились, що ОАЕ й інші арабські країни-підписанти домовленостей (Бахрейн, Марокко і згодом Судан), не стануть йти на свідоме погіршення відносин з Ізраїлем, з яким у них укладені взаємовигідні угоди й контракти, але будуть змушені поводитися стриманіше щодо свого нового партнера [45].

"Підтримка палестинського питання глибоко вкорінена в медіа-простір арабських країнах, і цей фактор чинить тиск на владу країн, але вони не можуть відповісти жорстко", - каже колишній єгипетський дипломат в Ізраїлі Еззедін Чукрі Фішере. Зазначимо також, що досі Іран, Катар й низка арабських держав

формально не підтримують навіть думки про налагодження відносин і Ізраїлем, це, наприклад прослідковується і в медіа що підтримуються Іраном - Al-Aqsa TV й Катаром - Al Djazeera. Радикальна позиція Туреччини стосовно угоди з Ізраїлем на фон економічної кризи, і що росте вперше починає змінюватись - Раджеп Тайїп Ердоган вперше заявив про бажання налагодити відносини з Ізраїлем та Єгиптом [73].

Виконавши дослідження інструментів ведення протиборства між Ізраїлем і Палестиною, та моніторинг світових та регіональних ЗМІ на предмет політичного дискурсу інформаційного забезпечення можемо зробити порівняльні висновки щодо використаних тактик сторін конфлікту, та зокрема виявити різницю між їхніми інструментами електронними версіями ЗМІ та соціальними мережами.

Соціальні мережі більш активно використовуються серед арабських країн. Палестинці за допомогою соціальних мереж - Facebook, Twitter, TikTок та Instagram можуть досягнути ширшої аудиторії, тому можуть бути більш сміливими в закликах. Відео постраждалих палестинців в результаті обстрілів Ізраїльськими військовими силами, відео маніфести і протестів у європейських країнах на підтримку Палестини на підтримку звільнення Палестини, що отримали назву FreePalestine, трансляції та відео з особистих сторінок жителів чи емігрантів з Палестини про ситуацію - набувають широкого розголосу інтернет-спільноти, та виводить питання звільнення Палестини на міжнародний рівень. Користувачі соціальних сторінок, що підтримують Палестину, активно вступають у суперечки в коментарях.

Палестинським громадським рухам, лідерам думок протистоять офіційні сторінки Ізраїльських інституцій, відомств та окремих політичних лідерів. Можна припустити, що ізраїльтяни не підтримують битву у соціальних мережах.

Що стосовно регіональних ЗМІ - тут тактики інформаційної боротьби теж відрізняються. Палестинські (Al-Aqsa TV) та деякі арабські ЗМІ (Palistine Chronicle, Al-Djazeera) почасти використовують дезінформацію, вирвані з контексту відео та фотоматеріали, схильні до одностороннього висвітлення подій, що має маніпуляційний валив на читача. Цільова аудиторія цих ЗМІ це арабських

світ, який може підтримати палестинців, та самі палестинці, яких матеріали заохочують продовжувати вести інформаційну й фізичну битву за “власну гідність і свободу”.

Ізраїльські медіа більш схильні до тактики роз’яснення ситуації й цільовою аудиторією виступають як ізраїльтяни, так і араби. Почасти публікуються матеріали й факти, що стосуються обох сторін конфлікту (наприклад *Zman*.Israel, *Times of Israel*), або навіть створюють майданчики для діалогу між ізраїльтянами і палестинцями (*Jerusalem Post*). Таким чином бачимо, що й тут палестинська сторона виходить на більш агресивну конфронтацію, що дуже характерно для асиметричного конфлікту.

Своєю чергою, варто зазначити, що пояснювальний та почасти нейтральний характер висвітлення подій у ізраїльських ЗМІ сприяє тому, що ізраїльтяни готові йти на мирний діалог з палестинцями - за дослідженням Ксенії

Світові медіа можна умовно розділити на тих, хто висловлює підтримку плану “двох держав для двох народів” й висвітлює події неупереджено (*BBC*, *DW*, *MediaLine*, *ReliefWeb*), на тих, хто критикує владу Ізраїлю та військову підтримку США (*New York Times*, *The Atlantic*), та тих, хто висловлює прихильність Ізраїлю (*CNN*). У конкретному протистоянні між двома народами найбільш небезпечна друга категорія, адже лише загострює інформаційне напруження між двома державами, підсилює кампанії у соціальних мережах і загалом дозволяє виходити йому на новий рівень. Таким чином, можемо стверджувати, що і соціальні мережі і ЗМІ це два потужних засоби ведення інформаційного протиборства у конкретному конфлікті. За допомогою надшвидкому поширенню інформації у соціальних мережах, та підтримки ЗМІ ми спостерігаємо агресивну боротьбу Палестини за свою свободу й проти Ізраїлю, і окремо боротьбу Ізраїлю за власну незалежність й проти терору.

РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ ДО ІНФОРМАЦІЙНОЇ КАМПАНІЇ ДЛЯ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ

3.1. Аналіз глобальних та регіональних ЗМІ у контексті миробудови в ізраїльсько-палестинському конфлікті.

Загальна мета миротворчої діяльності полягає в запобіганні насильницьких спалахів конфліктів або трансформації насильницьких конфліктів у сталий спосіб в мирні засоби. Висвітлення конфліктів ЗМІ має опосередкований зв'язок з розбудовою миру, оскільки воно є основним джерелом інформації і формування думки для західних суспільств, їхніх неурядових організацій і урядів. ЗМІ мають значний вплив на сприйняття конфліктів, а отже, на здатність й готовність підтримувати ініціативи з миробудування [88].

Загалом, роль ЗМІ для розбудови миру подвійна:

1. Професійні засоби масової інформації своїм існуванням можуть позитивно впливати на розбудову миру через:

- надання позапартійних новин й репортажів,
- інформування про різні думки й погляди (включаючи погляди «інших»)
- сприяння знанням (механізм, люди, причини) про політику, місцеві проблеми та конфліктні питання,
- формування обґрунтованої й неупередженої думки,
- надання людям можливості піклуватися про власні проблеми й вирішувати їх.

2. Професійні ЗМІ можуть додатково зробити свій внесок у розбудову миру, вирішуючи питання, що стосуються миру і конфлікту. Це підтримує

- покращення знань людей в мирних і конфліктних питаннях, таких як вибори, причини конфлікту, міжетнічне взаєморозуміння, дискримінація, комісії правди та військові злочини,
- забезпечення стимулів для зміни поведінки або ставлення,
- протидія неправдивим зображенням або пропаганді упереджених ЗМІ,

- надання суспільству можливості боротися із минулим й будувати спільне майбутнє [88].

Таким чином бачимо, що ЗМІ мають величезний потенціал впливу на медіацію у міжнародних конфліктах, оскільки мають змогу доносити відповідні меседжі до суспільств. Виконавши моніторинг як ізраїльських, так й арабських ЗМІ за 2014-2021 роки за допомогою дискурс-аналізу маємо змогу переконатись, що такі медіа як Jerusalem Post, The Times of Israel, Zman.Israel, Haaretz, а також саудівський канал Al Arabia транслюють інформацію із обох сторін конфлікту, і почати адресують матеріали різним аудиторіям із миротворчою метою. Так, наприклад, кореспондент Jerusalem Post закликав додати до шкільної програми молодшої і середньої школи Ізраїлю вивчення арабської мови. Це могло б посприяти утворенню зацікавленості й емпатії що зростає покоління до палестинців. Своєю чергою Al Arabia почали публікувати жертв травневої ескалації конфлікту із обох сторін [76].

Оскільки звичайним контекстом ЗМІ у умовах миру і конфлікту є країна чи суспільство у умовах насильницького конфлікту (латентного, тривалого або невдовзі після припинення насильства), роль ЗМІ може діяти протягом двох періодів: коротко- й середньострокової перспективи, або довгострокової перспективи [76].

У коротко- й середньостроковій перспективі допомога ЗМІ має бути спрямована на підтримку миротворчої діяльності шляхом:

- надання позапартійної інформації і збалансованих новин,
- забезпечення умов для отримання і поширення інформації,
- запобігання розпалюванню конфлікту через повідомлення ненависті,
- допомога потерпілим і біженцям,
- створення платформи для всіх людей, щоб висловити свою думку,
- створення ґрунту для розвитку структур для вільних й незалежних ЗМІ.

Коротка й середня перспектива – це точка, із якої починається суворе зосередження на ЗМІ та миробудові. У якості керівного поняття, вся діяльність

засобів масової інформації має бути включена у загальну стратегію миробудови, яка спрямована на коріння і безпосередні причини насильства.

1. Формування та вдосконалення сприятливого правового середовища
2. Зміцнення медіа-сектору і його середовища
3. Усунення бар'єрів доступу й інших перешкод
4. Підтримка окремих ЗМІ для більшої ефективності
5. Реформа державних ЗМІ [88].

Ролі журналістів

В багатьох заходах медіа-допомоги із розбудови миру головну роль відіграють журналісти. Вони беруть участь в проведенні або отриманні навчання, проведенні запитів, написанні новин, аналізі й довідкових історій або беруть участь в розробці програм.

Існує загальний консенсус про те, що «продуктами» журналістів, особливо у медіа-допомозі у рамках короткострокової миробудови, зазвичай є:

- новини й інші форми звітів,
- аналіз і довідкова інформація,
- спеціалізовані продукти із питань миру й конфліктів, такі як:
- друковані серії про вибори чи конституційний контроль, програми, присвячені минулому і військовим злочинам, звіти про причини конфліктів (бідність, розподіл землі, корупція), практичні питання, такі як розмінування чи демілітаризація [88].

Так, стало очевидно, що навіть окремі кореспонденти й журналісти можуть мати відмінну від редакції думку і транслювати її у матеріалах. Дуже яскраво різницю було помітно між відеорепортажем France24 про пропаганду серед ізраїльських військових сил, й матеріалом про підтримку Ізраїлю в розбудові миру [79].

3.2. Соціальні мережі як інструмент миротворчої діяльності у ізраїльсько-палестинському конфлікті.

Соціальні медіа перетворилися на інструменти, доступні сторонам конфлікту, громадянському суспільству, миротворцям й громадськості у цілому,

щоб вони могли брати участь як у мирних, так й у воєнних зусиллях. Це створило можливості на ранніх етапах мирних процесів, включаючи допомогу в зборі й аналізі даних, посилення обміну повідомленнями про мир й диверсифікацію діалогу. Але це також несе ризики. Насильницькі конфлікти стають дедалі складнішими й затяжними, їх важче запобігти чи розв'язати. Інформаційні й комунікаційні технології, включаючи соціальні медіа, по-новому додали цієї складності. Соціальні медіа можуть створити нові ієрархії через розбіжності у доступі до Інтернету або посилити пропаганду у мову ворожнечі.

Використання соціальних медіа як інструменту миру все ще знаходиться у початковому стані, але вже є чому повчитися, розглядаючи ризики й переваги раннього миротворчого процесу і того, як практикуючі миротворці, включаючи посередників, використовують його для просування діалогу й посередницьких процесів [89].

Медіа-ландшафт різко змінюється, оскільки все більше людей отримують інформацію в Інтернеті. Соціальні медіа фактично кинули виклик ролі традиційних медіа, перетворивши кожного на потенційного творця, споживача й мішені онлайн-контенту. Кіберпростір має свої правила й норми. Соціальні медіа заповнені віртуальними впливовими особами, які можуть відрізнитися від людей, які здійснюють «традиційний» вплив на політичні процеси [88].

Розуміння віртуального середовища конфлікту й його впливу на мирні процеси вимагає ретельного аналізу конкретних інфраструктур соціальних медіа. Такі платформи, як Facebook, Twitter та WhatsApp, стали важливими інструментами публічної дипломатії, через що практикуючі миротворці намагаються наздогнати, як використовувати такі інструменти, як описали Девід Ланц і Ахмед Елейба: «Соціальні медіа стали важливою мобілізуючою силою: вони стимулюють дебати, соціальні рухи та політичні зміни, але вони також використовуються для розколу суспільств, підбурювання до насильства та як ключовий інструмент вербування для збройних груп [89]».

Роль соціальних мереж розбудови миру дослідили Sage journals, на прикладі публікацій, коментарів та флешмобів на Facebook-сторінці ізраїльського масового

руху Women Wage Peace (WWP), створеного єврейськими та арабськими жінками, які беруть участь у цьому русі, та просять політичну угоду щодо врегулювання ізраїльсько-палестинського конфлікту. Сторінка WWP у Facebook була створена 12 серпня 2014 року єврейками та арабськими жінками-членами WWP. Сторінка покликана надавати інформацію про діяльність WWP, реагувати на події, пов'язані з ізраїльсько-палестинським конфліктом, а також дозволяти користувачам брати участь у діалозі через свої коментарі на відповідні теми. Сторінка відкрита для громадськості, за якою стежать приблизно 56 тисяч користувачів. Одним із фундаментальних принципів WWP є єврейсько-арабське партнерство. Більше 50% дописів, опублікованих адміністраторами сторінки, є івритом та арабською мовою, тоді як інші дописи та більшість обговорень, які слідують за ними, в яких беруть участь як ізраїльські євреї, так і палестинці, — івритом. У цьому контексті слід зазначити, що більшість палестинських арабів в Ізраїлі розмовляють івритом як другою мовою і що більшість спілкування між ізраїльськими євреями та арабами відбувається івритом.

Провівши якісний журналістський та традиційний дискурс-аналіз публікації протягом 2018-2020 років, автори дослідження визначили три основні механізми, за допомогою яких були здійснені спроби мобілізації миру: побудова солідарності, підтримка взаємодії та заклик до дій, таким чином сприяючи розумінню соціальних медіа як платформи, що провокує діалог, що дає змогу користувачам різних гендерних та етнополітичних груп у розділених та конфліктних суспільствах здійснювати дії з розбудови миру. Однак результати свідчать також про те, що водночас сторінка також стала місцем для кричущих проявів ворожості, ненависті та сексизму, які викликають негативну реакцію на ініціативу та діяльність WWP [103].

Журналісти детально розглянули дописи та коментарі, які були опубліковані з 1 грудня 2018 року по 11 вересня 2020 року — звичайний період у єврейсько-арабських відносинах, що характеризується відносно невеликою кількістю насильницьких інцидентів між ізраїльськими євреями та палестинцями.

Аналіз базується на 206 публікаціях і 3737 коментарях, які набрали в цілому 47 430 «лайків» і 14 495 «поширень».

Умовно дописи та характеристику їх впливу можна розділити на такі групи:

- Підтримка жінок і чоловіків, що сприяють розбудові миру між двома націями, та позитивно впливають на громадську думку. У коментарі до публікації від 27 серпня 2019 року, де йдеться про важливу подію «Подорож до надії», в якій жінки з руху прийшли до міста Ашдод, щоб передати послання миру, одна жінка-єврейка написала: Я з хвилюванням слухаю цих сміливих жінок і чоловіків... їхні голоси та повідомлення переважають голоси ненависті й ворожнечі та звуки гніву, які намагаються заглушити нас. Ніхто не може зупинити наш шлях, який є мовою любові, співчуття та взаємоповаги. Арабська користувачка написала: Велика любов і вдячність вам, друзі мої. Я обіймаю і зміцнюю кожного з вас... ми справді тільки разом здійснимо нашу мрію.
- Солідарність і партнерство також передаються через розділення святкування та горя. Пост, опублікований 4 червня 2019 року про смерть дружини президента Ізраїлю Нехами Рівлін, супроводжувався коментарями як євреїв, так і арабів, які висловлювали скорботу. Єврейський користувач написав: Так сумно...перша леді! Така особлива жінка... благородна, скромна, ніжна, жінка що дає. Рідкісна порода в нашій нинішній політичній реальності. Нехай буде благословення її пам'ять. Такі коментарі підтримали арабські користувачі, які написали: Нехай її пам'ять буде благословенням. Мої співчуття дорогому президенту Рівліну.
- Поряд із висловлюванням скорботи, діалог, який відбувається на сторінці у Facebook, також включає випадки поділу радості, святкування та взаємного привітання з єврейськими та мусульманськими святами. Наприклад, у коментарях до публікації від 1 вересня 2019 року, яка була опублікована з нагоди ісламського нового року, єврейські користувачі написали: Рік миру, процвітання, рівності та економічної безпеки. Нехай зближення дат стане зближенням сердець з усіх боків і нехай у наше життя повернеться надія!

- Мобілізація до дій задля сприяння миру. Дописи, опубліковані адміністраторами сторінки, закликають брати участь у польових операціях руху, які намагаються впливати на громадську думку в Ізраїлі. Наприклад, публікація від 19 березня 2019 року закликає послідовників приєднатися до демонстрацій руху, що відбуваються на основних перехрестях по всьому Ізраїлю, закликаючи до політичного вирішення конфлікту між Ізраїлем та палестинцями: **Вирішено! Не здаватися! Ми будемо стояти щотижня до виборів на перехрестях, закликаючи до узгодженого політичного рішення.** Шукайте нас і приєднуйтеся до нас у п'ятницю, 5.4, з 11:00 до 12:30 на центральних перехрестях по всій країні. Поряд з діалогом і партнерством, коментарі на сторінці WWP у Facebook також висловлюють негативну реакцію на заклики до соціальних змін, партнерства та миру. Відповідно до попередніх досліджень соціальних медіа як механізму вираження ненависті, дегуманізації та делегітимізації щодо окремих осіб і груп, аналіз виявив третю велику тематичну категорію, пов'язану з використанням Facebook. сторінка WWP як платформа для кричущих проявів агресії та ненависті [102].

Майданчик також стає місцем виявлення агресивних коментарів, в сторону євреїв чи арабів, на кшталт: “Неможливо укласти мир з нацією вбивць, яких з дитинства нацьковують на євреїв. Вбивці залишаються вбивцями”. Такі коментарі і дописи модеруються адміністратором спільноти.

Отже, можемо дійти висновку, що надія на мир, партнерство та діалог, а також взаємне вираження вдячності, солідарності та участі в радості та болі іншого є визначними мотивами в дискурсі, який відбувається на сторінці WWP у Facebook. Окрім спрямованої назовні діяльності руху, спрямованої на вплив на громадську думку та політичні системи, сторінка у Facebook використовується членами руху та тими, хто його підтримує, для діалогу щодо спільного порядку денного прагнення до миру між Ізраїлем та палестинцями [102].

Іншим прикладом впливу соціальних мереж на громадську думку став проєкт у соціальній мережі YouTube - The Middle Ground - Youth For Peace [104].

Автори каналу влаштовують прямі дискусії між представниками сторін, що конфронтують, в надії виявити порозуміння між ними, і таким чином довести, що мирне врегулювання може відбуватись на різних рівнях - як на міждержавному, так і міжособистісному. В окремому епізоді взяли участь представники студентства, військовослужбовці Ізраїлю та студенти, лікарі Палестини, в якому вони дійшли згоди, що мир необхідний для виживання та процвітання обох націй.

Обидва ці приклади поєднує те, що соціальні мережі виступили одночасно платформою для діалогу, розбудові миру, підтримки спільних традицій, так і інструментом, завдяки якому це стало можливим. В основному соціальні рухи в соціальних мережах спрямовані на громадсько-активну, незаангажовану частину суспільства, почасти це громадяни віком з 18 до 55 років.

Переваги участі соціальних мереж у розбудові миру: держави, збройні групи, громади, що постраждали від конфлікту, й посередники використовують соціальні мережі, щоб представити свої власні розповіді про конфлікти і миротворчі зусилля, щоб впливати на національну та міжнародну аудиторію безпосередньо, без будь-якого посередника. Соціальні медіа надають простір для того, щоб почути все більше різноманітних голосів, ніж традиційні ЗМІ, й можуть відігравати важливу роль в «вирівнюванні ігрового поля», дозволяючи різним державним та недержавним суб'єктам ділитися своїми наративами і поглядами. В свою чергу, це надає нові інструменти для сприяння діалогу й покращення збору даних і аналізу конфліктів [89].

Створюючи прямі і інклюзивні канали комунікації і діалогу між сторонами конфлікту, громадами і посередниками, соціальні медіа можуть допомогти зміцнити довіру і впевненість. Це особливо важливо на ранніх або доформальних етапах діалогу й посередництва, коли більш традиційні, дипломатичні канали спілкування, як правило, були набагато ексклюзивнішими. Соціальні медіа можуть дозволити посередникам говорити безпосередньо із широким колом аудиторії, щоб отримати більш повне розуміння різних конфліктів та потенційних точок входу для миротворчого процесу, у тому числі у дуже важкодоступних районах. При обережному застосуванні посередники також можуть

використовувати соціальні мережі для протидії дезінформації (неправдива інформація, поширена ненавмисно) або дезінформації (неправдива інформація, поширена навмисно) [89].

Недоліки участі соціальних мереж у розбудові миру: Соціальні медіа ризикують створити нові ієрархії, що ґрунтуються на розбіжностях в доступі до Інтернету, включаючи гендерний і класовий дисбаланс між користувачами і аудиторією соціальних мереж. Соціальні медіа, замість того, щоб створювати пов'язане глобальне співтовариство, часто створюють «розділи» – багато користувачів взаємодіють переважно із однодумцями, посилюючи поляризацію наративів й суспільні розбіжності. Це також може стати живильним середовищем для екстремістських поглядів й ненависті. Обсяг, різноманітність та швидкість інформації, доступної через соціальні мережі, створили нові виклики для встановлення та підтримки миру. Конфліктні сторони іноді використовують соціальні мережі для витоку інформації, поширення дезінформації або пропаганди розколу, ненависті й насильства. Інтернет-мова ворожнечі зростає, що спонукає Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй Антоніо Гутерріша започаткувати Стратегію і План дій ООН стосовно ворожих висловлювань в червні 2019 року. В документі визначено, що соціальні медіа є ключовим засобом для поширення ворожих висловлювань із неймовірною швидкістю [89].

3.3. Рекомендації до врегулювання конфлікту за допомогою ЗМІ та соціальних мереж

Чи є шляхи врегулювання конфлікту, та яка роль у цьому соціальних мереж, ЗМІ та дипломатичних інститутів? Для припинення протистояння між сторонами на фронті потрібні переговори, миротворча третя сторона та важелі політичного, економічного чи іншого подібного регулювання. Оскільки конфлікт триває вже понад 73 роки, та беручи до уваги активну пропагандистську діяльність, у якій зростали та виховувались численні покоління палестинців та ізраїльтян, повинно пройти достатньо часу, щоб люди прийняли думку про мирне врегулювання та співіснування та співпрацю. Своєю чергою медіа, соціальні мережі наряду з дипломатичними інститутами можуть значно прискорити цей процес. Так Ксенія

Светлова зазначила в матеріалі для Zman.Israel "Згідно з новим опитуванням громадської думки, проведеним центром доктора Халіля Шакакі в Рамаллі, підтримка формули «дві держави для двох народів» значно збільшилася за останній місяць (жовтень 2021) - з 36% до 46%. Що викликало такі зміни у свідомості лише за один місяць? Найімовірніше, це ефект невеликих позитивних дій із боку ізраїльського уряду: врегулювання статусу палестинців, позбавлених документів, збільшення кількості дозволів на в'їзд до Ізраїлю та послаблення щодо імпорту товарів із Йорданії. Палестинці на Західному березі дуже чутливі до цих змін. Також за цей місяць зросла підтримка ФАТХу та зменшувалася популярність ХАМАС". Це свідчить про те, що мирне врегулювання фактичне необхідне і можливе, і що активні дії уряду Ізраїлю дійсно можуть позитивно впливати на врегулювання конфлікту, а також зменшення градусу агресії у соціальних мережах, і маніпуляційному викладу матеріалів у ЗМІ. Що в результаті може призвести до спаду рівня напруги між ізраїльтянами та палестинцями [28].

Надалі, можна долучитись до зменшення власне інформаційного протистояння у ЗМІ, в цьому допоможе концентрація на неупередженому контенті, сконцентруватись на донесенні новин, повідомлень нейтрально, висвітлювати інформацію з обох сторін протиборства та пропонувати майданчик для діалогу між народами. Як показало дослідження Ксенії Светлової з матеріалу Zman.Israel ізраїльтяни більш схильні на мирний діалог з палестинцями. Тож можемо зробити припущення, що неупереджені матеріали ЗМІ зіграли свою роль, та посприяли більш лояльному ставленню ізраїльтян до палестинців. Також підтримка ЗМІ у мирних перемовинах між Ізраїлем і арабськими державами - продовження практики "угод Авраама" сприятиме іміджу Ізраїлю, як єврейської держави, яка може співіснувати серед арабських держав у мирі і співпраці [45].

Також сприятиме значному миротворчому прогресу наступні дії учасників конфлікту:

- введення миробудови як загальнонаціональної комунікаційної стратегії обох держав. Це охоплює: керування на національному рівні інформаційною політикою, формулювання двомовних миротворчих

меседжів та поширення їх засобами масової інформації та соціальними мережами; внесення змін до політичного дискурсу інформаційних джерел, зміщення агресивного, маніпулятивного, воєнізованого викладу матеріалів, до такого, що показує події з обоз сторін, включає позапартійні матеріали, а також створює умови для діалогу про мир. Прикладом таких матеріалів може бути статті Haaretz, Jerusalem post, що формують статті для як для євреїв, так і для арабів; здійснення моніторингу настроїв громад за допомогою соціальних мереж, формулювання інформаційних кампаній для різних цільових аудиторій; дотримання принципів інформаційної безпеки, щодо кібератак з боку пропалестинських рухів, показ не лише образ сильної Держави Ізраїль, але й такої що відкрита до відносин із Палестиною. Для інформаційної кампанії Палестини варто зменшити градус маніпуляційного викладу новин, дезінформації, фейків, прийняти факт мирних та взаємовигідних перемовин з Ізраїлем - як способу встановлення незалежності Палестини.

- Зміна інформаційної кампанії у соціальних мережах прем'єр-міністра Ізраїлю Нафталі Беннета, а саме додання матеріалів, що стосуються роботи ізраїльського уряду по скороченню поселень, залучення інформації для представників Палестини.
- Створення медіапартнерств між арабськими та ізраїльськими медіа, що зможуть проводити сумісні розслідування воєнних дій, політичних злочинів, терактів, та висвітлювати альтернативний варіант ведення міжнародної політики та врегулювання міжнародного конфлікту. Почати такі акції можуть медіа арабських держав-учасників "угод-Авраама". Проводити сумісну партнерську кампанію, що створювала б імідж двох сильних, незалежних держав, що мирно співіснують та співпрацюють. У цьому допоможе поширення матеріалів про культуру, традиції і побут двох народів, поширення просвітницьких матеріалів. Як зазначав Ніл Каплан - велика проблема у тому, що у протиборстві є не лише уряди, а більшою мірою народи. На підтвердження твердження, що між народами немає

спілкування виступив і колишній офіцер збройних сил Ізраїлю Авнер Гваруяху, який розповів про заборону розмов ізраїльських військових з цивільними палестинцями [46].

- Популяризувати думку співпраці палестинців та ізраїльтян через медіа. Приклад таких матеріалів знаходимо у публікаціях Jerusalem Post про групи вивчення арабської мови та літератури в ізраїльських школах, для знайомства зі традиціями й цінностями арабів, створення міжкультурного діалогу серед учнівської молоді. Популяризація вивчення івриту з такої ж мети. Ведення інформаційної кампанії.
- За допомогою соціальних мереж консолідувати молодь - представників двох націй, найбільш соціально та громадсько-активної верстви населення задля ведення діалогу щодо миру, а також запровадження рухів у соціальних мережах, задля сумісного розв'язання питань - науки, технологій, економічного і соціального забезпечення. Заохочування молоді до взяття участі у прийнятті рішень та формулюванні пропозицій до змін у політичних системах держав.

Таким чином, на короткотривалій перспективі інформаційні ресурси та соціальні мережі можуть супроводжувати мирні процеси у конфлікті, сприяти зменшенню агресії за допомогою неупереджених матеріалів та створювати місця для дискусій і співпраці. Це дозволить пришвидшити реальні мирні процеси між Ізраїлем і Палестиною. На довготривалій перспективі ЗМІ й соціальні мережі можуть вибудовувати м'яку силу Ізраїля і Палестини, проводити освітні й партнерські кампанії.

ВИСНОВКИ

Суспільно-політичне явище політичного конфлікту, та зокрема його інформаційної складової було предметом дослідження ще давніх людей. Методи інформаційного протиборства широко застосовувались у військових походах Александар Македонського, під час Хрестових походів на Близький Схід, у період Реформації, військових захоплень Наполеона, Першої і Другої Світової війни тощо. Явище політичного конфлікту між державами, було відоме здавна. Саме за давніх часів люди вперше спробували осмислити феномен конфліктів, а отже були складенні перші теоретичні висновки з практикою державного буття. Терміни “інформаційна війна” та “інформаційне протиборство” отримали своє визначення наприкінці ХХ століття завдяки широкому застосуванню інструментів для інформаційного впливу США на міжнародній арені. Детальніше з термінологією можна ознайомитись у Додатку 1.

З появою офіційного застосування цифрової дипломатії (або твіттер-дипломатії) з 2008 року, соціальні мережі й ЗМІ швидко посіли своє місце як засоби й майданчики для інформаційного забезпечення міжнародних відносин. У сучасній науці увагу вивченню такого поняття, як “інформаційне протиборство” приділяли такі дослідники, як С. Гриняєв, О. Калиновський, А. Круцький, І. Панарін, Г. Почепцов, І.С. Черноус, В. Остроухов, М. Лібікі, Е. Тоффлер, Г. Кіссінджер. Модель пропаганди вивчав і детально описав у своїх роботах Н. Чомскі, В. Харченко.

Джозеф Най визначав, що завдяки активному втручанню недержавних ЗМІ та великій кількості неорганізованих користувачів соціальних мереж відбувається «дифузія влади» на міжнародній арені – уряди втратили значну частину монополії на контроль над інформаційними потоками, що сприяло розмиванню суверенітету та посиленню недержавних акторів [Нуе, с.1]. ЗМІ і соціальні мережі також стали активним інструментом у веденні нетрадиційних і асиметричних конфліктів, при умові, що сили опонентів не рівні. За допомогою детальної характеристики явища гібридної війни, можемо дійти висновку, що ізраїльсько-палестинський конфлікт на сучасному етапі можемо класифікувати як нетрадиційних конфліктів,

формального вияву з асиметричними силами супротивниками. На підтвердження думки наведемо такі аргументи:

- у процесі ведення конфлікту ми переконались, що збройні сили Ізраїлю значно потужніші за навіть об'єднані сили арабських держав, й тим більше потужніші за сили Палестини, у якої формально відсутня армія. Більш того, палестинську сторону представляють продержавна - Палестинська Адміністрація і ряд екстремістських угруповань ХАМАС і Ісламський Джихад, своєю чергою Ізраїль має постійну армію, передові військові технології та постійну військову підтримку США. Детально характеризує досліджує явище гібридної війни.
- з моменту заснування руху ХАМАС та Ісламський Джихаду конфлікт постійно супроводжується терористичними актами, та агресивним інформаційним протиборством у соціальних мережах (аккаунти у Twitter, зокрема Free Palestine) та регіональних ЗМІ (Al-Aqsa TV, Al-Djazeera).

У розділі 2 магістерської роботи було виконано два комплексні аналізи інформаційних джерел:

1. Моніторинг проявів інформаційного протиборства між Ізраїлем і Палестиною в інформаційному просторі за період нормалізації відносин 2014-2020 років. Виявлено основні інструменти інформаційного протиборства палестинської сторони - дезінформація і маніпуляції фейковими фото- і відеоматеріалами, пропаганда насилля проти ізраїльтян на регіональному телебаченні Al-Aqsa, поширення маніпулятивної інформації в медіа з одностороннім викладом подій. Соціальні мережі допомогли вивести конфлікт на світовий загаль, надали міжнародного розголосу маніфестам, а ЗМІ допомагають підтримувати військовий дух палестинців. Ізраїльська сторона протистоїть Палестині в основному на рівні ЗМІ, а також вибудовує інститути публічної дипломатії у рамках «Хазбари» (у перекладі з івриту – «пояснення») та дозволяє поширювати позитивний імідж цієї країни у світі, що зазвичай зводиться до пропаганди.

Ізраїльські медіа більш схильні до тактики роз'яснення ситуації й цільовою аудиторією виступають як ізраїльтяни, так і араби. Почасти публікуються матеріали й факти, що стосуються обох сторін конфлікту (наприклад Zman.Israel, Times of Israel), або навіть створюють майданчики для діалогу між ізраїльтянами і палестинцями (Jerusalem Post). Таким чином бачимо, що й тут палестинська сторона виходить на більш агресивну конфронтацію, що дуже характерно для асиметричного конфлікту.

2. Було проведено дослідження інформаційного забезпечення ізраїльсько-палестинського конфлікту у регіональних і глобальних ЗМІ та інформаційних агентствах протягом періоду нормалізації відносин 2014-2021 років. За результатами дослідження виявили, що хоч агресивне протистояння зберігається у регіональних палестинських ЗМІ, риторика стрімкого протистояння у світових і арабських держав поступово йде на спад, і виникає нове явище - медіаматеріали, що нейтрально показують ситуацію, підкріпивши її фактами та історіями з обох сторін конфлікту. Такі матеріали публікують - The Times of Israel, BBC, The Vox Media, The Media line, Britannica, Relief Web, Muduza і так далі. Арабські медіа, держави яких підписали з Ізраїлем мирні угоди, починають обережно включати ізраїльські новини на порядок денний. Агресивне інформаційне протистояння все ще спостерігається у палестинських медіа Al-Aqsa, Palestine Chronicle, Politics.Today, поширюючи матеріал пропагандистського змісту.

Соціальні мережі більш активно використовуються серед арабських країн. Палестинці за допомогою соціальних мереж - Facebook, Twitter, TikTok та Instagram можуть досягнути ширшої аудиторії, тому можуть бути більш сміливими в закликах. Користувачі соціальних сторінок, що підтримують Палестину, активно вступають у суперечки в коментарях. Палестинським громадським рухам, лідерам думок протистоять офіційні сторінки Ізраїльських інституцій, відомств та окремих політичних лідерів. Можна припустити, що ізраїльтяни не підтримують "інформаційну битву" у соціальних мережах.

Що стосовно регіональних ЗМІ - тут тактики інформаційної боротьби опонентів теж відрізняються. Палестинські (Al-Aqsa TV) та деякі арабські ЗМІ (Palistine Chronicle, Al-Djazeera) почасти використовують дезінформацію, вирвані з контексту відео та фотоматеріали, схильні до одностороннього висвітлення подій, що має маніпуляційний вплив на читача. Цільова аудиторія цих ЗМІ це арабських світ, який може підтримати палестинців, та самі палестинці, яких матеріали заохочують продовжувати вести інформаційну й фізичну битву за “власну гідність і свободу”.

Ізраїльські медіа більш схильні до тактики роз’яснення ситуації й цільовою аудиторією виступають як ізраїльтяни, так і араби. Почасти публікуються матеріали й факти, що стосуються обох сторін конфлікту (наприклад Zman.Israel, Times of Israel), або навіть створюють майданчики для діалогу між ізраїльтянами і палестинцями (Jerusalem Post). Таким чином бачимо, що й тут палестинська сторона виходить на більш агресивну конфронтацію, що характерно для асиметричного конфлікту.

Неупереджене висвітлення подій у ЗМІ має вагомий вплив на сприйняття читачами конфліктної ситуації та вагомий миротворчий потенціал. Загальна мета миротворчої діяльності полягає в запобіганні насильницьких спалахів конфліктів або трансформації насильницьких конфліктів у сталий спосіб у мирні засоби.

Загалом, професійні засоби масової інформації своїм існуванням можуть позитивно впливати на розбудову миру через:

- надання позапартійних новин і репортажів;
- інформування про різні думки та погляди (включаючи погляди «інших») - таким був репортаж BBC - кореспондент Емілі Мейтліс взяла інтерв'ю у лідера, Палестинської національної ініціативи Мустафа Баргуті, речника Сил оборони Ізраїлю, підполковник Джонатан Конрікус, заступника спеціального координатора ООН з близькосхідного мирного процесу, Лінн Гастінгс, конгресмена лівої Демократичної партії в Америці, Рашида Тлайб, і генерального директор Єврейської демократичної ради Америки і колишній радник з національної безпеки віце-президента Камали Харріс - Хейлі Соїфер.

- сприяння знанням (механізм, люди, причини) про політику, місцеві проблеми та конфліктні питання;
- формування обґрунтованої та неупередженої думки;
- надання людям можливості піклуватися про власні проблеми та вирішувати їх. Прикладом створення майданчику для діалогу виступає проєкт "Middle Ground - Can Israelis and Palestinians see eye to eye?" - що створив умови для діалогу про конфлікт серед молоді, представників збройних сил, студентів і біженців.

Додатково ЗМІ можуть додатково внести свій вклад в розбудову миру, вирішуючи питання, що стосуються миру та конфлікту. Це підтримує

- покращення знань людей у мирних та конфліктних питаннях, таких як вибори, причини конфлікту, міжетнічне взаєморозуміння, дискримінація, комісії правди та військові злочини,
- забезпечення стимулів для зміни поведінки або ставлення,
- протидія неправдивим зображенням або пропаганді упереджених ЗМІ,
- надання суспільству можливості боротися з минулим і будувати спільне майбутнє. Прикладом же є створення платформи А молодих лідерів YaLa-Young Leaders на Близькому Сході, яка включає як палестинців, так і ізраїльтян, що дозволяє налагоджувати зв'язки і встановлювати взаєморозуміння «на випередження», запобігаючи новому витку конфліктного циклу.

Медіа-ландшафт різко змінюється, оскільки все більше людей отримують інформацію в Інтернеті. Соціальні медіа фактично кинули виклик ролі традиційних медіа, перетворивши кожного на потенційного творця, споживача та мішені онлайн-контенту. Соціальні медіа заповнені віртуальними впливовими особами, які можуть відрізнитися від людей, які здійснюють «традиційний» вплив на політичні процеси. Такі платформи, як Facebook, Twitter і WhatsApp, стали важливими інструментами публічної дипломатії, через що миротворці-практики лише налагоджують схему, як використовувати такі інструменти, як описали Девід Ланц і Ахмед Елейба: Соціальні медіа стали важливою мобілізаційною силою: вони стимулюють дебати, соціальні рухи та політичні зміни, але вони

також використовуються для розколу суспільств, підбурювання до насильства та як ключовий інструмент вербування для збройних груп [89].

Переваги участі соціальних мереж у розбудові миру: держави, збройні групи, громади, що постраждали від конфлікту, та посередники використовують соціальні мережі, щоб представити свої власні розповіді про конфлікти та миротворчі зусилля, щоб впливати на національну та міжнародну аудиторію безпосередньо, без будь-якого посередника. Соціальні медіа надають простір для того, щоб почути все більше різноманітних голосів, ніж традиційні ЗМІ, і можуть відігравати важливу роль у «вирівнюванні ігрового поля», дозволяючи різним державним і недержавним суб'єктам ділитися своїми наративами та поглядами. У свою чергу, це надає нові інструменти для сприяння діалогу та покращення збору даних та аналізу конфліктів.

Недоліки участі соціальних мереж у розбудові миру: Соціальні медіа, замість того, щоб створювати пов'язане глобальну спільноту, часто створюють «групування» – багато користувачів взаємодіють переважно з односторонніми, посилюючи поляризацію та нарощуючи суспільні розбіжності. Це також може стати живильним середовищем для екстремістських поглядів і ненависті. Обсяг, різноманітність і швидкість інформації, доступної через соціальні мережі, створили нові виклики для встановлення та підтримки миру. Конфліктні сторони іноді використовують соціальні мережі для витоку інформації, поширення дезінформації або пропаганди розколу, ненависті та насильства. Інтернет-мова ворожнечі зростає, що спонукало Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй Антоніо Гутерріша започаткувати Стратегію та План дій ООН щодо ворожих висловлювань у червні 2019 року. У документі визначено, що соціальні медіа є ключовим засобом для поширення ворожих висловлювань з неймовірною швидкістю.

ЗМІ та соціальні мережі можуть надати опосередковану допомогу у миротворчому процесі ізраїльсько-палестинського конфлікту. Хоч багато справді залежить від політики Ізраїлю стосовно утворення нових поселень, та наявності терористичних актів з боку ХАМАС - арабські ЗМІ країн підписантів мирних угод

з Ізраїлем вже публікують новини й про Ізраїль, а Ізраїльські ЗМІ пропонують вступати в діалог з палестинцями. Це маленькі кроки, що дозволять створити образ двох народів, що мирно співіснують поруч, кожний маючи незалежну й демократичну державу. Своєю чергою зниження рівня агресивного контенту у соціальних мережах, дезінформацій, маніпуляцій - також вплине на здатність народів та їх управлінців знайти шлях до компромісу. Таким чином, у короткій перспективі інформаційні ресурси можуть і повинні супроводжувати мирні процеси у конфлікті, сприяти зменшенню агресії за допомогою неупереджених матеріалів та місця для дискусій. Це дозволить пришвидшити реальні мирні процеси між Ізраїлем і Палестиною. На довготривалій перспективі ЗМІ і соціальні мережі можуть вибудовувати м'яку силу Ізраїля і Палестини, проводити освітні і партнерські кампанії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни / Георгій Почепцов. - Київ : Києво-Могилян. акад., 2015. - 496 с.
2. Інформаційна боротьба: теоретичні та воєнно-прикладні аспекти : навч. посіб. / [А.О.Рось, А.М.Явтушенко, Я.М.Жарков та ін.] ; за ред. В.Б.Толубка. –К. : НАОУ, 2003. 218 с.
3. Інформаційна безпека держави у контексті протидії інформаційним війнам : навч. посіб. / [А.О.Рось, А.М.Явтушенко, Я.М.Жарков та ін.] ; за ред. В.Б.Толубка. – К. : НАОУ, 2004. 176 с.
4. Волковский Н. Л. История информационных войн. В 2 ч. Ч. 2. — СПб.: ООО «Издательство «Полигон». — 2003. — 736 с., ил.
5. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність: Навч. посіб. / В. М.Варенко. – К.: Університет «Україна», 2014. – 417 с.
6. Магда Є.М. ГІБРИДНА ВІЙНА: СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ФЕНОМЕНУ. Стаття - International relations, part "Political Science" Електронний ресурс. Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2489/2220
7. Коган В. З. Теория информационного взаимодействия. Новосибирск, 1991 г. 249с.
8. Современная интернет-дипломатия в Twitter'е [Електронний ресурс]. –2010. – Режим доступу доресурсу: <http://www.artdriver.org/2010/11/05/new-twitterdiplomacy>.
9. Сунь Цзи «Мистецтво війни». Видавництво «Старого Лева» Переклад С.Лесняк. - 2015 рік, 112 с..
10. Арзумян Р.В. Определение войны в 21 веке. Обзор XXI ежегодной конференции по стратегии Института стратегических исследований Армейского военного колледжа, 6-8 апреля 2010 / Р.В. Арзумян. – Ереван, 2011. – 60 с.

11. Василенко О.В. Основні світові тенденції розвитку озброєння та військової техніки для ведення війн у майбутньому / О.В. Василенко // Наука і оборона. – 2009. – № 4. – С. 18–22.
12. Галака О. М., Ільяшов О. А., Павлюк Ю. М. Основні тенденції розвитку та ймовірні форми воєн і збройних конфліктів майбутнього / О. М. Галака, О. А. Ільяшов, Ю. М. Павлюк // Наука і оборона.– 2007.– № 4.– С. 10–15.
13. Харченко В. С. Інформаційна безпека. Глосарій. — К.: КНТ, 2005.
14. Лібікі М. Що таке інформаційна війна? [Електронний ресурс] / М. Лібікі. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://viysko.com.ua/tehnologijivoyen/martin-libiki-shho-take-informacijnavijna/>
15. Остроухов, В.В. Інформаційна безпека [Електронний ресурс].– Режим доступа: <http://westudents.com.ua/glavy/51894-12-nformatsyna-vynayak-forma-vedennya-nformatsynogoprotiborstva.html>
16. Манойло А.В. Информационный фактор цветных революций и современных технологий демонтажа политических режимов //Вестник МГИМО Университета. 2014. №. 6 (39) Сс. 61-67
17. Гилев А.О. Многомерная война и новая оборонная стратегия // Россия в глобальной политике. №5. 2014.- <http://www.globalaffairs.ru/number/Mnogomernaya-voina-i-novaya-oboronnaya-strategiya-17101>
18. Мельвиль А.Ю. Становление транснациональной политической среды и «волны» демократизации // Современные международные отношения и мировая политика: Учебник для вузов / Отв. ред. А.В. Торкунов; МГИМО(У) МИД России. – М.: Просвещение, 2004. – С. 106-142.
19. Кирка А.В. К вопросу о структуре социально-сетевых коммуникаций // Политика и Общество. – 2015. – 7. – С. 863 – 872. DOI: 10.7256/1812-8696.2015.7.15690.

20. Шалимов А.Б. Диалектика социального и индивидуального в социальных сетях // Психология и Психотехника. – 2013. – 11. – С. 1030 – 1036. DOI: 10.7256/2070-8955.2013.11.10108.
21. Захарченко А. Арабсько-ізраїльський конфлікт: проблеми врегулювання на сучасному етапі. Одеса: Фенікс, 2009. 240 с.;
22. Колдомасов. А. Супермаркет пропаганди: Ізраїль та Палестина. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://adastra.org.ua/blog/supermarket-propagandi-izrayil-ta-palestina>
23. Каждая сторона осознает себя жертвой. Это состояние, близкое к паранойе - Meduza <https://meduza.io/feature/2018/09/22/kazhdaya-storona-osoznaet-sebya-zhertvoy-eto-sostoyanie-blizkoe-k-paranoye>
24. Мак-Квейл, Д. Теорія масової комунікації // Деніс Мак-Квейл [перекл. з англ. О. Возьна, Г. Сташків]. — Львів: Літопис, 2010;— С. 301—328.
25. Костенко Н., Іванов В. Досвід контент-аналізу. Моделі та практики. / Наталія Костенко, Валерій Іванов. — К.: Центр вільної преси, 2003. — Розділ 2. — С. 25.
26. Сарна А. Дискурс-аналіз. Центр гума-нитар-них техно-логий. Електронний ресурс, режим доступу - <https://gtmarket.ru/concepts/7232>
27. Бернадський Б. В. Міжнародні конфлікти: курс лекцій / Б. В. Бернадський. — К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. — 366 с.
28. Восточный синдром - Авторський Telegram-канал Ксенії Светлової - ізраїльської політикині, депутатки Кнесету від партії «Ха-Тнуа». Режим доступу: <https://t.me/vostochnysyndrome>
29. Алієв М. М. “Фабрики думки” у формуванні зовнішньополітичної стратегії держави - Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ [Текст]: збірник наукових статей. Вип. 1 (3).- К.: " НАУ-Друк", 2011.-104 с.-(Економіка, право, політологія, туризм).
30. Paul M. A. Linebarger Psychological Warfare. Article in Political Science Quarterly Vol. 70, No. 3 (Sep., 1955), pp. 450-452 (3 pages)

31. Hoffman Frank G. Hybrid Warfare and Challenges / F.G.Hoffman // Joint Force Quarterly (JFQ). – 2009. – Issue 52, Forth Quarter. – P. 34-39
32. Zeitzoff T. Using Social Media to Measure Conflict Dynamics: An Application to the 2008-2009 Gaza Conflict // Journal of Conflict Resolution. 2011. № 55(6). Pp. 938-969
33. Nye J. S. The future of power. – PublicAffairs, 2011.
34. Nye J. Cyber Power. Belfer Center for Science and International Affairs, 2010. URL: <http://belfercenter.ksg.harvard.edu/files/cyber-power.pdf>
35. O'Reilly T. What Is Web 2.0. Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software. // Oreilly.com 30.09.2005 URL: <http://oreilly.com/web2/archive/what-is-web-20.html>
36. Bailard K. Ethnic conflict goes mobile: Mobile technology's effect on the opportunities and motivations for violent collective action // Journal of Peace Research. 2015. № 3 (52). Pp. 323-337
37. Anderson B. I. C. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism. London: 1983.
38. Aday S. Blogs and bullets. New media in contentious politics // United States Institute of Peace. August 2010. №5. URL:<http://www.newmediacenter.ru/wp-content/uploads/2011/10/adayetal2010.pdf>
39. Castells M. The New Public Sphere: Global Civil Society, Communication Networks, and Global Governance // The Annals of the American Academy of Political and Social Science. 2008. № 616. Pp. 78-93
40. Preparing for peace. Communications and conflict resolution / Ed by Grozier S., Yee S. –Vienna: OSCE Publishing, 2012. URL: <http://www.osce.org/networks/98116?download=true>
41. Morozov E. The Digital Dictatorship // Wall Street Journal. 20.02.2010.

42. Himelfarb S. Social Media and Conflict Prevention // US Institute of Peace. 20. 12.2012. URL: [http:// www.usip.org/publications/social-media-and-conflict-prevention](http://www.usip.org/publications/social-media-and-conflict-prevention)
43. Palestinian Refugees. ISRAEL ADVOCACY & EDUCATION. URL <https://www.adl.org/resources/glossary-terms/palestinian-refugees>
44. Routledge Handbook on the Israeli-Palestinian Conflict / Ed. by J. Peters, D. Newman. London and New York: Routledge, 2013. 480 p.
45. The Israeli-Palestinian Conflict: A Documentary Record, 1967-1990 / Ed. by Yehuda Lukacs. Cambridge: Cambridge University Press, 1992. 568 p.;
46. U.S. hopes Abraham Accords will help Israeli-Palestinian issue - officials. Reuters. URL: <https://www.reuters.com/world/middle-east/us-israel-uae-launch-working-groups-trilateral-meeting-wednesday-state-dept-2021-10-12/>
47. Gvaruyahu. A. When Israeli Soldiers Invade Palestinian Houses at Night. URL: <https://www.haaretz.com/opinion/.premium-when-israeli-soldiers-invade-palestinian-houses-at-night-1.9378002>
48. Israel-Palestine: How social media was used and abused. The Middle East Eye. URL: <https://www.middleeasteye.net/news/israel-palestine-social-media-used-abused-disinformation-manipulation-censorship>
49. Fact check: Children used as a propaganda tool in the Israel-Gaza crisis. DW. URL: <https://www.dw.com/en/fact-check-children-used-as-a-propaganda-tool-in-the-israel-gaza-crisis/a-57571541>
50. Anonymous hacker group attacks Israeli websites-BBC. URL: <https://the-sleeper.zendesk.com/agent/tickets/32249>
51. Lies on Social Media Inflamm Israeli-Palestinian Conflict. New York Times.URL: <https://www.nytimes.com/2021/05/14/technology/israel-palestine-misinformation-lies-social-media.html>
52. Moore, Jack, “Anonymous’s ‘Electronic Holocaust’ Against Israel Falls Flat”, Newsweek, 7th April 2015

53. Arquila, John, Ronfeldt, David, and Zanini, Michele, “Networks, Netwar, and Information-Age Terrorism”.
54. “Risk and Responsibility in a Hyperconnected World”, World Economic Forum, McKinsey & Company, January 2014, 26-27
55. The “Magshimim Leumit” Program, Prime Minister’s Office, 6th June 2013.
56. Masad Program – Dual Cyber R&D, Prime Minister’s Office, 6th June 2013.
57. The “Kidma” Program to Advance the Cyber-Security Industry in Israel”, Prime Minister’s Office, 6th June
58. Ben-Israel, Yitzhak, “The Evolution of Cyber Warfare”, Israel Defense, 22nd October 2015
59. Galeota P. “How has information warfare affected the Arab-Israeli conflict?” URL:https://www.researchgate.net/profile/Pietro-Capece-Galeota-2/publication/325719522_How_has_information_warfare_affected_the_Arab-Israeli_conflict/links/5b1fde0da6fdcc69745cdd4e/How-has-information-warfare-affected-the-Arab-Israeli-conflict.pdf?origin=publication_detail
60. Palestine Isn’t Ferguson. The Atlantic. URL: <https://amp.theatlantic.com/amp/article/620471/>
61. ‘We Can No Longer Lurch from Crisis to Crisis’ in Israeli-Palestinian Conflict, Special Coordinator Warns Security Council, Urges Parallel Steps by All Parties. ReliefWeb. URL: <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/we-can-no-longer-lurch-crisis-crisis-israeli-palestinian>
62. Arab-Israeli wars. Britannica. URL: <https://www.britannica.com/event/Arab-Israeli-wars>
63. Blinken pledges US backing to expand Abraham Accords between Israel, Arab states. URL <https://www.timesofisrael.com/blinken-pledges-us-backing-to-expand-abraham-accords-between-israel-arab-states/>
64. After Years of Quiet, Israeli-Palestinian Conflict Exploded. Why Now?.NY Times. URL:

<https://www.nytimes.com/2021/05/15/world/middleeast/israel-palestinian-gaza-war.html>

65. Everything you need to know about Israel-Palestine - Vox. URL: <https://www.vox.com/platform/amp/2018/11/20/18079996/israel-palestine-conflict-guide-explainer>

66. Column: Seven decades later, the history of the Israeli-Palestinian conflict is still being kept secret. Los Angeles Times - URL: <https://www.latimes.com/opinion/story/2021-11-01/secret-history-israeli-palestinian-conflict? amp=true>

67. Israeli-Palestinian conflict: news, videos, reports and analysis - France 24. URL: <https://www.france24.com/en/tag/israeli-palestinian-conflict/>

68. RACE AND CULTURE-The complex history of the Israel-Palestine conflict. ABC10. URL <https://www.abc10.com/amp/article/news/community/race-and-culture/need-to-know-the-israel-and-palestine-conflict/103-79ca68a9-31c4-4adb-9b74-99e26b16cebf>

69. The Middle East conflict - German Federal Foreign Office URL: <https://www.auswaertiges-amt.de/en/aussenpolitik/regionaleschwerpunkte/nahermittlererosten/01-konfliktnahost/israelpalaestinkonflikt-node>

70. Israeli-Palestinian conflict - Times Of Israel. URL: <https://www.timesofisrael.com/topic/israeli-palestinian-conflict/>

71. The Four Races That Will Define the Future of the Israeli-Palestinian Conflict -United States Institute of Peace. URL: <https://www.usip.org/publications/2021/08/four-races-will-define-future-israeli-palestinian-conflict>

72. Why is an Israeli minister fundraising for the Palestinians? - Jerusalem Post. URL: <https://m.jpost.com/opinion/why-is-an-israeli-minister-fundraising-for-the-palestinians-opinion-685422>

73. Israelis should be taught Arabic in schools - The Jerusalem Post.
URL: <https://m.jpost.com/opinion/israelis-should-be-taught-arabic-in-schools-editorial-685291>
74. Israel troops 'watched, joined settler attacks' on Palestinians. AL Djazeera. URL <https://www.aljazeera.com/amp/news/2021/11/14/450-settler-attacks-on-palestinians-in-two-years-israeli-ngo>
75. Israel's new plan is to 'shrink,' not solve, the Palestinian conflict. Here's what that looks like - CNN. URL: <https://amp.cnn.com/cnn/2021/09/16/middleeast/israel-palestinian-conflict-cmd-intl/index.html>
76. If you understand the Israeli–Palestinian conflict, you’ve been misinformed | The Strategist - URL: <https://www.aspistrategist.org.au/if-you-understand-the-israeli-palestinian-conflict-youve-been-misinformed/>
77. The Old Israeli-Palestinian Conflict Is Dead—Long Live the Emerging Israeli-Palestinian Conflict - Carnegie Endowment for International Peace <https://carnegieendowment.org/2021/05/05/old-israeli-palestinian-conflict-is-dead-long-live-emerging-israeli-palestinian-conflict-pub-84457>
78. Fareed: No practical reason for Israel to make deal with Palestinians: NBC
79. Israeli Supreme Court To Rule On Palestinian Evictions From Sheikh Jarrah -NBC <https://youtu.be/vz5FMjrALHg>
80. Former Israeli soldier breaks silence on the occupation of Palestinian Territories - France24. URL <https://youtu.be/N4k05uvblcM>
81. 'Unpleasant' war crimes: The secret docs Israel insists on censoring. Haaretz.com. URL https://www.haaretz.com/israel-news/.premium.HIGHLIGHT.MAGAZINE-war-crimes-and-unpleasantness-israel-s-censorship-list-1.10301458?utm_source=mailchimp&utm_medium=content&utm_campaign=haaretz-news&utm_content=c9878c884e

82. 'Pallywood': Truth and falsehoods about the Israeli-Palestinian conflict - France 24. URL: <https://www.france24.com/en/tv-shows/truth-or-fake/20211104-pallywood-truth-and-falsehoods-amid-political-communications>
83. Israel-Palestinian conflict: False and misleading claims fact-checked - BBC News <https://www.bbc.com/news/57111293>
84. TikTok: How Israeli-Palestinian conflict plays out on social media - BBC News <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-57112614>
85. In Sheikh Jarrah, anonymous actors and an absent state have created a powder keg - Timesofisrael <https://www.timesofisrael.com/in-sheikh-jarrah-anonymous-actors-and-an-absent-state-have-created-a-powder-keg/>
86. Former Israeli Soldiers Speak out: There is Nothing So Whole as a Broken Heart - Palestine Chronicle: <https://www.palestinechronicle.com/former-israeli-soldiers-speak-out-there-is-nothing-so-whole-as-a-broken-heart/>
87. Raids, Arrests and Death Threats: Israel's Strategy of Silencing Human Rights Defenders - Politics Today - <https://politicstoday.org/raids-arrests-and-death-threats-israels-strategy-of-silencing-human-rights-defenders/>
88. Israeli Army Hands over Body of Slain Palestinian Child - Palestine Chronicle <https://www.palestinechronicle.com/israeli-army-hands-over-body-of-slain-palestinian-child/>
89. K O F F - Media and Peacebuilding Concepts, Actors and Challenges. Swisspeace working paper, 2002. URL https://www.swisspeace.ch/fileadmin/user_upload/Media/Publications/WP1_2002.pdf
90. Buchanan C. Pioneering peace pathways - Making connections to end violent conflict. An international review of peace initiatives, 2019 URL https://rc-services-assets.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/Pioneering_Peace_Pathways_Accord_29.pdf
91. Turkey's Erdoğan Looking to Mend Ties with Israel, but Trust Remains an Issue - The Media Line. URL <https://themedialine.org/by->

[region/turkeys-erdogan-looking-to-mend-ties-with-israel-but-trust-remains-an-issue/](#)

92. State of Palestine - official Twitter of the Mission to the United Nations. URL: https://twitter.com/palestine_un?s=21

93. Palestine News - Latest news&commentary on Palestine on Twitter. URL: <https://twitter.com/palestine?s=21>

94. Mohammed El-Kurd - Twitter account of writer and journalist of The Nation. URL: <https://twitter.com/m7mdkurd?s=21>

95. Jewish Voice for Peace - Twittter account of Jews and allies working toward liberation and justice in Palestine. URL: <https://twitter.com/jvplive?s=21>

96. IDF - TikTok account of the Israeli Defence Forces - URL:

97. The Prime minister of Israel - the official Twitter account of the Office of the Prime minister of Israel. URL: <https://twitter.com/israelipm?s=21>

98. Israel - The State of Israel's official Twitter account managed by the Ministry of international Relations of Israel's degetal diplomacy team. URL:<https://twitter.com/israel?s=21>

99. IMEU - Institute for Middle East Understanding group's official Twitter account. URL: <https://twitter.com/theimeu?s=21>

100. IsupportIsrael - Twitter account of the supporter of the security and stability of the Jewish State through Alternative Action towards Israeli policy and existential threats. URL <https://twitter.com/isupportisrael?s=21>

101. Peacemaker - авторський телеграм канал Сергія Мигдаля. Режим доступу: <https://t.me/migdalsergei>

102. Women for Peace: Promoting Dialogue and Peace through Facebook? - Yiftach Ron, Camelia Suleiman, Ifat Maoz. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/2056305120984461>

103. Women Wage Peace - official page <https://www.facebook.com/WomenWagePeace>

104. The Middle ground - official youtube page. URL - <https://www.youtube.com/watch?v=Jj8vne0ca0&t=1211s>

105. TikTok Was the Internet's Most Visited Site in 2021, Even Beating Google. URL: <https://www.wsj.com/articles/tiktok-was-the-internets-most-visited-site-in-2021-even-beating-google-11640204147>

ДОДАТКИ

Додаток 1

Термінологічна складова

Таблицю складено за: Харченко В. С. Інформаційна безпека. Глосарій. — К.: КНТ, 2005 [13], Бернадський Б. В. Міжнародні конфлікти: курс лекцій / Б. В. Бернадський. — К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. — 366 с. [27]
Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни / Георгій Почепцов. - Київ : Києво-Могилян. акад., 2015. - 496 с.[1].

Поняття	Визначення
інформаційна культура	уміння цілеспрямовано працювати з інформацією і використовувати для її одержання, обробки та передачі комп'ютерну інформаційну технологію, сучасні технічні засоби та методи
інформаційна війна	(визначення американської корпорації RAND) 1996 р – війна у інформаційному просторі
Інформаційна зброя	різновид зброї, головними елементами якої є інформація, інформаційні технології (зокрема технології інформаційного впливу) та/або інформаційні процеси, що застосовуються в інформаційній боротьбі.
Інформаційне протиборство	суперництво соціальних систем (країн, блоків країн) в інформаційній сфері з приводу впливу на ті або інші сфери соціальних відносин і встановлення контролю над джерелами стратегічних ресурсів, у результаті якого одна група учасників суперництва отримує переваги, необхідні їм для подальшого розвитку.
Основні задачі інформаційного протиборства	<ul style="list-style-type: none">• створення в країні противника атмосфери бездуховності, негативного відношення до культурної спадщини;• маніпулювання суспільною свідомістю і політичною орієнтацією груп населення держави з метою створення політичної напруги і хаосу;

	<ul style="list-style-type: none"> • дестабілізація політичних відношень між партіями, об'єднаннями та рухами з метою провокації конфліктів, розпалення недовіри, підозрілості, загострення політичної боротьби, провокування репресій проти опозиції і навіть громадянської війни; • дезінформування населення про роботу державних органів, підрив їх авторитета, • провокування соціальних, політичних, національних і релігійних зіткнень; • підрив міжнародного авторитету держави, її співробітництва з іншими країнами.
Основні інструменти інформаційного протиборства.	Деморалізація ворога, маніпулятивний і односторонній виклад матеріалу у ЗМІ та соціальних мережах з метою зміни громадської думки, психологічні й інформаційні атаки, використання кібернетичної зброї, пропаганди, PR кампаній.
Інформаційний вплив	це організоване застосування сил і засобів інформаційної боротьби для розв'язання завдань завоювання (підтримання) інформаційної переваги над стороною, що протистоїть
інформаційна атака	являє собою сукупність активних інформаційних впливів сил і засобів окремих підрозділів на елемент або групу елементів інформаційних систем сторони, що протистоїть, з метою виконання поодиноких тактичних завдань інформаційної боротьби
інформаційна операція	сукупність узгоджених за метою, завданням, місцем та часом інформаційних впливів, атак і битв, що проводяться за єдиним задумом і планом для виконання завдань інформаційної боротьби на стратегічному чи оперативному напрямках
інформаційна битва	це сукупність різних інформаційних впливів і атак, що об'єднані спільним задумом, проводяться спеціально

	виділеними силами й засобами і спрямовані на виконання одного оперативного завдання інформаційної боротьби
інформаційний простір	це сукупність “об’єктивної” інформації, яку ми споживаємо протягом дня.
інформаційне поле	це вся інформація на який не має маркування “реклама”, а також повідомлення, спровоковані рекламою, зокрема відгуки про неї, про продукт, бренд тощо. Основні складові інформаційного поля – це різноманітні матеріали ЗМІ, соціальних мереж, сайтів, та ін. Під інформаційними матеріалами маються на увазі всі формати: текстові, графічні, фото, відео.
інформаційна безпека	є стан захищеності систем обробки і зберігання даних, при якому забезпечено конфіденційність, доступність і цілісність інформації, використання й розвиток в інтересах громадян або комплекс заходів, спрямованих на забезпечення захищеності інформації особи, суспільства і держави від несанкціонованого доступу, використання, оприлюднення, руйнування, внесення змін, ознайомлення, перевірки запису чи знищення (у цьому значенні частіше використовують термін «захист інформації»)
інформаційна політика	це сукупність основних напрямів і способів діяльності по одержанню, використанню, поширенню та зберіганню інформації.
інформаційний вірус	це інформаційна атака, спрямована на модифікацію думок людини і її поведінки, що завдає їй шкоди. Інформаційний вірус ворожий до суспільства загалом, і людини зокрема
дезінформація	це навмисне розповсюдження неправдивої інформацію з метою введення супротивника в оману щодо власної позиції або способу дії, викривлення інформації щоб вона стала не корисна для ворога

інструментарій інформаційного протистояння.	пропаганда, PR, комунікації та інформаційні операції
---	--

Додаток 2

Порівняльна таблиця інформаційного протиборства у соціальних мережах ізраїльсько-палестинського конфлікту

Офіційні сторінки інституцій Ізраїлю у соціальних мережах	
Tiktok @IDF - Israeli Defence Forces [95]	<p>Офіційний канал Збройних сил Ізраїлю в у мережі ТікТок, 129 тисяч підписників, 1.7 мільйонів вподобань.</p> <p>Характеристика: канал показує короткі відео, спрямовані на підтримку високого статусу армії, як серед ізраїльтян, так і світу. Показують відео з Сектору Гази, розповідають про терористичні акти палестинців. Почасти відео спрямовані на додаткову мотивацію та підтримку бойового духу серед армії, демонстрації інклюзивності набору, тренувань офіцерів, технологічного прогресу військової техніки(просування системи захисту від ракетних бомбардувань - Залізний купол, та інші).</p> <p>Основні інструменти: пропаганда статусності та сучасності ізраїльської армії та технічного забезпечення; деморалізація ворога - висвітлення проблем тероризму.</p> <p>Критика: використання контенту на підтримку ЛГБТ ком'юніті у ряді ізраїльської армії, що показує прогресивність та толерантність структури зустріта критикою палестинців, чий права порушають; образ офіцера, що танцює під музику сприяють прийняттю позитивного образу ізраїльської армії серед аудиторії.</p>
Twitter - The Prime minister of Israel [96]	<p>Офіційна сторінка у Twitter Офісу прем'єр-міністра Ізраїлю, 955,6 тисяч підписників.</p> <p>Характеристика: сторінка присвячена коротким новинним повідомленням із порядку денного чинного прем'єр-міністра Нафталі Беннета, новинами з технологічного і наукового розвитку Ізраїлю, підтримки</p>

	<p>незалежності і демократії Ізраїлю, боротьби проти Covid-19, протидії тероризму, та встановлення відносин з державами регіону.</p> <p>Основні інструменти: використання інструментів "м'якої сили", позитивна пропаганда Держави Ізраїль, позиціонування ворога - тероризм, Іран, ХАМАС.</p>
<p>Twitter - Israel [97]</p>	<p>Офіційна сторінка Держави Ізраїль у Twitter, представлена міністерством закордонних справ Ізраїлю. 831,6 тисячі підписників.</p> <p>Характеристика: привітальні пости зі державними й релігійними святами, інформаційна кампанія на підтримку єврейських біженців, вигнаних з території проживання в арабських державах з моменту заснування держави Ізраїль; підтримка і привітання з державними святами держав, що встановили відносини з Ізраїлем; промокампанія досягнень спорту, культури й науки Ізраїлю; створення і підтримка інтернет-спільноти євреїв по всьому світу.</p> <p>Інструменти: промоція сильної, незалежної держави Ізраїль, провідної держави у за економічними, науковими, технологічними аспектами, підтримка спільноти й освітня кампанія з традицій та історії єврейського народу.</p> <p>Критика: під час ескалації конфлікту у травні 2021 року, пропалестинську підтримку висловили зірка Белла Хадід. Серед матеріалу, яким ділилась у своїй сторінці Бела було також відео, де група палестинців скандувала "Від рік до моря, Палестина буде вільна" - девіз який здавна використовується палестинцями для підняття духу у боротьбі за незалежність Палестини. Тим часом, неправильно трактувавши відео автори облікового запису поширили пост, в якому звинувачували Белу Хадід в антисемітизмі та екстремізмі. ізраїльсько-палестинському конфлікту прірва між правдою та брехнею зростає з кожним днем.</p>
<p>Офіційні сторінки Палестинської адміністрації та представників у соціальних мережах</p>	
<p>Twitter - The State of Palestine [91]</p>	<p>Офіційна сторінка місії ООН до Палестини у Twitter, 79,3 тисячі підписників.</p>

	<p>Автори облікового запису висвітлюють офіційні заяви місії ООН, ЮНІСЕФ та ЄС до Палестини, заяви чинного президента Палестинської адміністрації Махмуда Аббаса, активістів (як от борця за права жінок і дівчат на освіту Малали Юзуфсай тощо). Основний контент зводиться до підтримки палестинської спільноти як на території Палестини, так і за її межами; розповіді про важливі історичні дні для Палестини; поширення інформацій про злочини уряду Ізраїлю (апартеїд, побудова поселень, нівелювання базовими правами людини); апелює до страждань населення, а особливо дітей на території Гази; захист рухів опору, що поступово отримують “клеймо” терористичних угруповань.</p> <p>Інструменти: підтримка духу палестинців на продовження боротьби, позиціонування зовнішнього ворога, як єдину проблему створення і процвітання держави Ізраїль; деморалізація ворога.</p>
<p>Twitter - Palestine news [92]</p>	<p>Новинна сторінка присвячена подіям на території Палестини, 263ю6 тисяч підписників.</p> <p>Характеристика: короткі інформаційні повідомлення в основному присвячені висвітленню злочинів ізраїльської армії - руйнування палестинських будинків, численних пограбувань палестинців, висловлює підтримку затриманим палестинцям, які оголосили голод у якості протесту проти незаконного утримання і порушення прав людини, підтримка бойкоту ізраїльських товарів.</p> <p>Інструменти: активна деморалізація ворога, маніпуляційний виклад матеріалу загострений на нарощення агресії у конфлікті, використання штампів (сіонізм).</p>
<p>Twitter - IMEU - Institute for Middle East Understanding [98]</p>	<p>Офіційна сторінка IMEU в Twitter - пропалестинської організації, що бореться за права і свободи палестинців, 113 тисяч підписників.</p> <p>Характеристика: інформаційні повідомлення, що показують знищення палестинських</p>

	<p>будинків, перекриття ізраїльтянами доступу палестинців до водних ресурсів, наругу ультраправих ізраїльтян над святинями мусульман; загалом характеризують дії Ізраїлю як окупаційні і колоніальні; поширює маніфести палестинців, що проживають в інших державах. Цільова аудиторія інформаційних повідомлень - палестинці, що проживають на території Сектору Гази, Західного Берегу річки Йордан тощо.</p> <p>Інструменти: активна інформаційна боротьба проти Ізраїлю та його жителів, деморалізація, маніпулятивний виклад матеріалів, заклик до агресивних дій у сторону колонізаторської політики уряду Ізраїлю.</p>
Облікові записи та їх активності на підтримку Ізраїлю	
Twitter - IsupportIsrael [99]	<p>Особистий блог у Twitter, що поширює інформацію для сприяння стабільності і процвітання держави Ізраїль, 5 тисяч підписників.</p> <p>Канал поширює короткі повідомлення й карикатури, що виправдовують і ніби роз'яснюють дії збройних сил Ізраїлю, оголошують винуватцем подій і загострень у конфліктах - терористичні дії екстремістських угруповань - Хезболла, ХАМАС, Ісламський Джихад; підтримують імідж ізраїльських військових сил.</p> <p>Інструменти: використання однотипних виразів і штампів, деморалізація ворога, применшення проблем палестинців, використання політичних карикатур.</p>
Telegram - Peacemaker [100]	<p>Авторський новинний Telegram-канал колишнього офіцера-оперативника міжнародного департаменту ізраїльської поліції, експерта з питань безпеки Сергія Мигдаля, 5 тисяч підписників.</p> <p>Характеристика: автор каналу публікує авторські матеріали та новини про Ізраїль та інші держави Близького Сходу. В основному ракурсі - військові операції збройних сил Ізраїлю, міжнародні угоди й переговори Ізраїлю з арабськими і європейськими</p>

	<p>державами, висвітлення перспектив міжнародних відносин у регіоні.</p> <p>Інструменти: підтримка іміджу Ізраїлю його збройних сил та демократичних інститутів у медіапросторі.</p>
<p>Telegram - Восточный синдром [28]</p>	<p>Авторський Telegram-канал Ксенії Светлової - ізраїльської політикині, депутатки Кнесету від партії «Ха-Тнуа», що входить до блоку «Сіоністський табір», ізраїльської журналістки, арабістки, 15,9 тисяч підписників.</p> <p>Характеристика: канал присвячений подіям в Ізраїлі та країнах Близького Сходу; Ксенія публікує авторські нотатки, новини з полю бою (будь-то реального чи інформаційного), висловлює підтримку ізраїльтянам, а також палестинцям у Секторі Газа; почасти авторка ділиться власними статтями у таких ресурсах - Zman.Israel, Jerusalem Post, The Media Line тощо. Канал проводить також просвітницьку діяльність про історію й традиції Ізраїлю та Палестини. Цільова аудиторія каналу - російськомовна частина ізраїльтян та жителі СНД, що цікавляться подіями на Близькому Сході.</p> <p>Інструменти: підтримка демократичних інститутів Ізраїлю, критика провальної політики ізраїльських поселень, нейтральне й неупереджене висвітлення подій.</p>
<p>Облікові записи та їх активності на підтримку Палестини</p>	
<p>Twitter - Jewish voice for peace [94]</p>	<p>Офіційний обліковий запис руху євреїв та союзників за свободу Палестини, 154,5 тисяч підписників.</p> <p>Характеристика: канал публікує інформацію про політику поселень Ізраїлю, характеризує дії уряду Ізраїлю як расистські, дискримінаційні, колоніальні та окупаційні. Зауважує на становищі вразливих верств населення Сектору Газа, а особливо дітей; заохочує бойкот ізраїльських товарів та послуг серед арабських та європейських держав.</p> <p>Інструменти: намагання змінити громадську</p>

	думку, використання штампів для характеристики ворога (сіонізм, расизм, порушення прав людини) деморалізація, маніпулятивний виклад матеріалів, заклик до бойкоту ізраїльських товарів і послуг, протестів проти колонізаторської політики уряду Ізраїлю.
Twitter - Mohamed El-Kurd [93]	<p>Обліковий запис у Twiter письменника і журналіста Мохаммеда Ель-Курда, 240 тисяч підписників.</p> <p>Характеристика: автор публікує інформацію про цензуру Ізраїлю в соціальних мережах, висловлює підтримку затриманим палестинцям, що оголосили голодний протест проти затримання Ізраїльською армією, характеризує дії уряду Ізраїлю як расистські, дискримінаційні, колоніальні та окупаційні. Зауважує на становищі вразливих верств населення Сектору Газа, а особливо дітей; заохочує бойкот ізраїльських товарів та послуг серед арабських та європейських держав.</p> <p>Інструменти: намагання змінити громадську думку, підтримка бойового духу рухів опору палестинців, використання штампів для характеристики ворога (сіонізм, расизм, порушення прав людини) деморалізація, маніпулятивний виклад матеріалів, заклик до бойкоту ізраїльських товарів і послуг, протестів проти колонізаторської політики уряду Ізраїлю.</p>

Додаток 3

“Моніторинг світових і регіональних ЗМІ на предмет інформаційного забезпечення ізраїльсько-палестинського конфлікту”

Назва	Характеристика	Заголовки і цитати за ключовим запитом “ізраїльсько-палестинський конфлікт”	Висновки
The Medialine - trusted	The Media Line, американське інформаційне	Ізраїль і Палестина: Розум окупанта та дисидентські голоси Ізраїлю	Медіа проводить конференції з політологами,

<p>mideast news [90]</p>	<p>агентство, що висвітлює події з Близького Сходу. Висвітлює події нейтральною мовою, встановлює стандарт справедливого та об'єктивного висвітлення, який мають наслідувати всі інші ЗМІ в регіоні.</p>	<p>Ізраїльська анексія і майбутнє Палестини</p> <p>Недавня криза в Ізраїлі-Палестині: причини та наслідки</p>	<p>політичними психологами, представниками влади та активістами - висвітлює різні думки на контроверсійні питання, та регулярно публікує аналітичні звіти. Нейтральний, аналітичний виклад, має рекомендації до врегулювання.</p>
<p>The Atlantic [59]</p>	<p>The Atlantic Monthly — один з найстаріших і найбільш респектабельних літературних журналів США. З 1857 року The Atlantic кидає виклик припущенням і шукає правди: медіа публікує літературні нариси, новини, огляди політичних новин, веде подкаст.</p>	<p>Перемога Ізраїлю у війні 1967 року, яка породила окупацію, перетворила країну, в очах глобальних лівих, на колонізаторського, імперіалістичного, расистського, навіть фашистського монстра Близького Сходу.</p> <p>Насправді Ізраїль є одним з найбільш мультикультурних суспільств на Землі, яке складається з іммігрантів з усього світу; будь-хто, хто стоїть півгодини на єрусалимській вулиці, побачить ізраїльтян-євреїв, народжених у країнах від Скандинавії до Африканського Рогу, які, природно, дуже різноманітні.</p>	<p>Медіа доповнює політичний дискурс конфлікту, додає метафор. Автор в основному апелює до лівих та ліберальних думок, більше симпатизує палестинській стороні, проте не заперечує права Ізраїля на територію.</p> <p>Простежується одностороннє висвітлення матеріалу.</p> <p>У репортажі “Ізраїльські поселенці в окупованому Західному березі” палестинський письменник Ваяхат Алі, критикує дії Ізраїлю, використовує сполучення “Ізраїль розпочав шестиденну війну”, “відвоював територію вдвічі більшу за територію Ізраїлю” - ці фрази лише підкреслюють</p>

			викривлений огляд подій та маніпуляції.
ReliefWeb - ОСНА координує глобальне реагування на надзвичайні ситуації, щоб врятувати життя та захистити людей у гуманітарних кризах. Ми виступаємо за ефективні та принципові гуманітарні дії всіх, для всіх [60].	Редакція ReliefWeb відстежує та збирає інформацію з більш ніж 4000 ключових джерел, включаючи гуманітарні організації на міжнародному та місцевому рівнях, уряди, аналітичні центри та дослідницькі установи, а також ЗМІ.	Пан Леві виклав три концепції, щоб відкрити шлях до нового мислення: - існує дефіцит легітимності з палестинським керівництвом. Організація визволення Палестини повинна була стати більш представницькою, щоб мати можливість краще вести переговори. - дефіцит підзвітності щодо дій Ізраїлю, що дозволило ізраїльтянам діяти безкарно. - дефіцит симетрії, який означає, що існує фундаментальна асиметрія у визначальних відносинах влади між окупантами та окупованими людьми. Права однієї групи не повинні йти за рахунок іншої. Усунення цих недоліків може відкрити шлях вперед, підкреслив він. Пані Ашраві сказала, що відсутність відповідальності для Ізраїлю та захисту палестинського народу дозволило Ізраїлю переступити права цілої нації, дозволивши продовжувати колоніальну окупацію постійних поселенців. За її словами, мир не досягається шляхом нормалізації окупації, відкидання палестинського питання або винагороди Ізраїлю, перепозиціонуванням його як регіональної наддержави	Ресурс пропонує аналітичні звіти, звіти з міжнародних конференцій від представників різних держав. Матеріали висвітлюють проблему у всіх можливих вимірах, деталізує ставлення міжнародної спільноти та надає рекомендації для врегулювання.
Britannica	Britannica Group,	Напередодні виведення	Історично висвітленні

[61]	<p>Inc, світовий лідер, який протягом 250 років займає передові краї інформаційної революції. Ми вдосконалюємо те, як світ навчає і вчиться, і ми продовжуємо прокладати шлях до переосмислення відкриттів і досліджень. Надихаючи цікавість і радість навчання, Britannica буде майбутніх світових лідерів.</p>	<p>британських військ 15 травня 1948 року Ізраїль проголосив незалежність. Наступного дня арабські війська з Єгипту, Трансйорданії (Йорданії), Іраку, Сирії та Лівану окупували райони в південній та східній Палестині, які не були розподілені між євреями розділом Палестини ООН, а потім були захоплені. Східний Єрусалим, включаючи невеликий єврейський квартал Старого міста.</p>	<p>всі аспекти ізраїльсько-палестинського конфлікту, без висловлення позиції авторів. Неупереджені та нейтральні матеріали.</p>
<p>Інформаційний ресурс - Jewish voice for peace [94]</p>	<p>«Jewish voice for peace» був започаткований у 1996 році в районі затоки Сан-Франциско трьома студентами Каліфорнійського університету в Берклі як повністю волонтерська група миру Ізраїлю та Палестини. У 2002 році члени вирішили побудувати більшу низову базу, яка одного дня може змінити політику США щодо регіону. Кошти збирали тоді, як і зараз, шляхом масової кампанії, орієнтованої переважно на</p>	<p>Хоча палестинські громадяни Ізраїлю мають право голосу та брати участь у політичному житті Ізраїлю, а кілька палестинців є членами Кнесету (ізраїльського парламенту), вони не отримують такого ж ставлення, як єврейські громадяни з боку уряду. Ізраїль досі застосовує понад 50 законів, які віддають євреям перевагу над арабами (як задокументовано Adalah: Юридичний центр з прав арабських меншин).</p>	<p>Організація заснувала інформаційний ресурс, що висвітлює думку частини євреїв, що проживають на території США, та які засуджують дії Ізраїлю проти Палестинців, підтримують рівні можливості для євреїв і палестинців. ресурс зосереджений на одностороннє висвітлення ситуації.</p>

	дрібних індивідуальних донорів.		
New York Times [50]	Найстаріша щоденна газета у США, одна з найвпливовіших у світі. Покриває новини, редакційні матеріали та розваги.	Криза настала, коли ізраїльський уряд боровся за своє виживання; оскільки ХАМАС — який Ізраїль розглядає як терористична група — намагався розширити свою роль у палестинському русі; і як нове покоління палестинців відстоювало власні цінності та цілі. 21 квітня, всього через тиждень після поліцейського рейду, кілька сотень членів ультра правої єврейської групи «Лехава» пройшли маршем центральним Єрусалимом, скандуючи «Смерть арабам» і нападаючи на палестинських перехожих.	Матеріал розповідає передісторію та причини ескалації Конфлікту у травні 2021 року. Абсолютно винною стороною висвітлено Ізраїль, та владу. На протипагу агресивним демонстраціям ізраїльтян проти арабів не виставлено чисельної демонстрації проти євреїв та Ізраїлю. Використовуються терміни “сіонізм”, “єврей-націоналісти” тощо. Одностороннє висвітлення подій та маніпулятивний виклад.
Vox Media [64]	Провідна незалежна сучасна медіа-компанія, Vox Media прагне зробити майбутнє правильне. Редакційні мережі впливають на культуру через журналістику, оповідання та коментарі про поточні події, спосіб життя, розваги, спорт, ресторани, технології та покупки.	Ізраїльсько-палестинський конфлікт є одним із найбільш тривалих і найбільш суперечливих конфліктів у світі. По суті, це конфлікт між двома рухами за самовизначення — єврейським сіоністським проектом і палестинським націоналістичним проектом — які претендують на одну територію. Але це так, набагато складніше, ніж, здавалося б, усі факти та історичні деталі дрібні та великі, які розглядаються двома сторонами та їхніми захисниками.	Медіа має на меті створювати та поширювати неупереджені матеріали, рівномірно висвітлюючи проблеми з усіх можливих сторін конфлікту. Нейтральний виклад.

<p>United Nations Press releases and Meetings coverage [67]</p>	<p>Офіційне медійне представництво сесіх ООН.</p>	<p>Вирішення тривалого ізраїльсько-палестинського конфлікту вимагає комплексу паралельних заходів двох сторін і міжнародного співтовариства, а не порізних відповідей, заявив сьогодні в Раді Безпеки високопоставлений чиновник ООН з питань миру на Близькому Сході, коли орган із 15 членів перевіряє останні події, включаючи план Ізраїлю щодо будівництва нових поселень на окупованій палестинській землі.</p>	<p>Матеріали включають виклади делегатів з Мексики, Тунісу, Сполученого Королівства, В'єтнаму, Китаю, Норвегії, Ірландії, Естонії тощо. Багатосторонній виклад матеріалу, заклик до врегулювання.</p>
<p>Los Angeles times [65]</p>	<p>щоденна газета, яка видається у Лос-Анджелесі, одна з найбільш популярних і авторитетних газет США, першочергову увагу приділяє висвітленню подій міського життя.</p>	<p>Я не зацікавлений у тому, щоб Ізраїль делегітимізували. Я давно прихильник рішення про створення двох держав і хотів би, щоб безпечний, міцний і динамічний Ізраїль процвітав разом із незалежною палестинською державою. Я був би першим, хто визнає, що обидві сторони конфлікту винні в неприпустимому насильстві проти невинних людей.</p>	<p>Автор є прихильником ідеї “двох держав для двої народів”, засуджує політику Ізраїлю та пропонує розглянути звіти про злочинні дії ізраїльських військових сил. Стаття провокаційна, схильна до підтримки лише однієї сторони.</p>
<p>France 24 [66]</p>	<p>Цілодобовий новинний канал, який надає свої програми французькою, англійською та арабською мовами по супутнику, кабелю, в Інтернеті та на стільникових телефонах. Цей канал фінансується</p>	<p>За словами міністра закордонних справ, ідея палестинської держави «звужується».</p> <p>Міністр закордонних справ Палестинської автономії заявив, що Ізраїль перешкодив проведенню палестинських виборів, заборонивши голосування в Східному Єрусалимі. Він</p>	<p>Медіа не має чіткої позиції стосовно конфлікту, яка б простежувалась як основний наратив. Є сюжети, що розповідають лише про палестинську сторону конфлікту з риторикою “Ізраїль - держава агресор”, “окупаційні та насильницькі дії</p>

	урядом Франції.	сказав FRANCE 24: «Приведіть мені Східний Єрусалим у процесі виборів, і ви побачите, як я проводжу вибори протягом 60 днів». «Паллівуд»: правда і брехня про ізраїльсько-палестинський конфлікт Палестинська художниця Малак Маттар протистоїть травмі конфлікту в Газі через живопис. Ізраїльська поліція вбила жінку, яка вчинила напад з ножом в Єрусалимі	ізраїльської армії”. Також є сюжети, які розкривають пропагандистську діяльність серед палестинських сторінок у соціальних мережах, відверті фейки та маніпуляції.
ABC 10 [64]	Афіліатна станція порталу новин ABC у Сакраменто, Каліфорнія	Майже мільйон палестинців були змушені покинути регіон, або були змушені втекти, тому що місцем, де вони жили, раптом став Ізраїль”, - пояснив Атамаз. "До сьогодні палестинці пам'ятають війну як "Накбу", "Катастрофу". що призвело до переміщення палестинців.	Матеріал викладений з симпатією до Палестинської сторони конфлікту, сповнений засудження до дій Ізраїлю. Використання спеціальної термінології як от “накба” та одностороннє висвітлення сюжету, схильне до маніпуляцій.
Інформаційний портал Міністерства закордонних справ Німеччини [52]		Історія Німеччини спонукає народ нести особливу відповідальність перед Ізраїлем як єврейською і демократичною державою, а також за безпеку Ізраїлю. У той же час Німеччина визнає право палестинців на самовизначення та їхнє прагнення здобути власну державу. Німеччина та її партнери твердо вірять, що мета незалежної,	Підтримка обох сторін конфлікту, висловлення рекомендацій до врегулювання ситуації та налагодження процесу перемовин.

		демократичної та життєздатної палестинської держави, яка існує пліч-о-пліч у мирі та безпеці з Ізраїлем, може бути досягнута лише шляхом переговорів. Тільки прийнятне для обох сторін рішення про створення двох держав може призвести до міцного миру між ізраїльтянами та палестинцями.	
Meduza [23]	Ресурс є агрегатором новин та текстів російською мовою, що відбираються в ручному режимі, на відміну від автоматичного ранжування «Яндекс. Новин». Основними критеріями відбору контенту зазначаються значимість та достовірність інформації, а не статус джерела. Видання також публікує власні матеріали. Одним з форматів видання став розбір складних тем за допомогою карток, аналогічно американському проекту vox.com.	Тут вступають у гру питання ідентичності та релігії. І, до речі, те, що ці місця вважаються святою землею, має значення не лише для сторін конфлікту, які живуть на цій відносно невеликій ділянці, а й для всього світу. Релігія у сенсі санкціонує інші аспекти конфлікту. Священні тексти, ставлення до релігії, розуміння кожною стороною того, чого, як їй здається, хоче бог — усе це підживлює конфлікт. Ще один важливий аспект, який виявився останні 50 років і привнесений ззовні, — те, що кожна сторона усвідомлює себе жертвою. І це теж ускладнює рішення — адже якщо кожна зі сторін виходить з того, що її завжди пригнічували і тепер пригнічують, зробити крок до примирення стає дуже важко.	Костянтин Бенюмов поговорив із Нілом Капланом — канадським істориком та автором кількох книг про протистояння Ізраїлю та Палестини. Найвідоміша з них - "The Israel-Palestine Conflict: Contested Histories"; зараз готується її друге видання. Матеріал поданий у формі інтерв'ю, що розкриває відповіді на основні провокаційні питання конфлікту. Матеріал несе нейтральний характер, рівномірно покриваючи всі можливі сторони конфлікту.
Jerusalem	«The Jerusalem Post»	На арабській вулиці дехто	Матеріали газети в

<p>Post [72]</p>	<p>— щоденна ізраїльська газета, що виходить англійською та французькою мовами. Заснована в Єрусалимі 1932. За свою історію змінювала політичну орієнтацію від лівої до правої.</p>	<p>каже, що мир з Ізраїлем – це мир між урядами, але не між народами.</p> <p>Чому ізраїльський міністр збирає кошти для палестинців? - думка Навіть країни-донори в Європі та арабському світі втомилися спостерігати, як їхні інвестиції в ПА розтрачаються корумпованим керівництвом, а не використовуються належним чином.</p> <p>Ізраїльтян треба вчити арабській у школах – Ізраїльтяни можуть зробити більше для асиміляції в регіоні.</p>	<p>основному зорієнтовані на ізраїльтян. Додається Фактори для розуміння конфлікту, є заклики до приведення обох народів до діалогу, адже конфлікт “між урядами, а не між народами”.</p>
<p>The Times of Israel [69]</p>	<p>Єрусалимська онлайн-газета, заснована в 2012 році для документування подій в Ізраїлі, на Близькому Сході та в усьому єврейському світі.</p> <p>«Таймс оф Ізраїль» не має жодної політичної приналежності. Він прагне справедливо представити новини та пропонує широкий спектр аналізів та думок.</p>	<p>Чи є конфлікт у регіоні Шейх Джаррах, як просто «суперечка щодо приватної нерухомості», яка була перетворена в міжнародну антиізраїльську пилу за допомогою добре змащеної палестинської пропагандистської машини? Або це, як стверджують палестинці співчутливому світу, частина довгострокової ізраїльської політики «стирання» та «маргіналізації» єрусалимських палестинців, що дорівнює «етнічній чистці?»</p> <p>Палестинські біженці не</p>	<p>Матеріали газети мають неупереджений виклад, автори стараються брати коментарі як у ізраїльської сторони, так і у палестинської. Детально описано обидві сторони протиріччя в регіоні з історичним підґрунтям. Нейтральний, аналітичний виклад.</p>

		<p>можуть повернути власність в Ізраїлі з тієї ж причини, чому більшість біженців 20-го століття не можуть повернути власність у своїх колишніх країнах, включаючи сотні тисяч єврейських біженців, які втекли з арабського світу в ті роки. І з цієї ж причини євреї не мають претензій на майно, передане йорданським зберігачем.</p>	
Al-Aqsa TV[58]	<p>Al-Aqsa TV — це телеканал, який веде ХАМАС, який базується в секторі Газа. Його програми включають новини та пропаганду, що пропагують ХАМАС, дитячі шоу (наприклад, Tomorrow's Pioneers, які пропагують насильство та антисемітизм), а також релігійні розваги. Нині ним керує Фатхі Хамад, який є членом Палестинської законодавчої ради та міністром внутрішніх справ сектору Газа. Канал названий на честь мечеті Аль-Акса в Єрусалимі.</p>	<p>В програму Tomorrow's Pioneers діти хором співають: «Джихад дає тобі гордість та славу, коли ти добровільно стаєш мучеником. О, вибуховий інструмент слави – своєю кров'ю вона створила свободу. Запитай Фатіму Аль-Наджар (смертниця), як людина має жити гордістю...». Причому кров, вбивство, самогубство, смерть є постійними елементами таких, здавалося б, яскравих та пізнавальних шоу.</p>	<p>Матеріали пропагандистського характеру про армію та населення Ізраїлю. Простежується чіткі заклики, що Служба оборони Ізраїлю налаштовують солдатів «проти» палестинців, згадуються термін «промивання мізків». Згадується, що учасникам бойових дій заборонялось спілкуватись з палестинцями. Телевізійні програми почасти мають заклики до насилля проти євреїв, що проникають як у дитячі так і у новинні шоу.</p>
Palestine Chronicle [85]	<p>«Палестинська хроніка» — це неприбуткова організація, місяця</p>	<p>Ізраїльська армія передала тіло вбитої палестинської дитини</p>	<p>Медіа веде активну роботу для залучення уваги міжнародної спільноти, формулює</p>

	якої полягає в освіті широкої громадськості, забезпечуючи форум, який прагне висвітлити питання, що стосуються прав людини, національної боротьби, свободи та демократії у формі щоденних новин, коментарів, матеріалів, огляди книг, фотографії, мистецтво тощо.	Тіло вбитого 16-річного юнака було затримано окупаційною владою з моменту його вбивства ізраїльськими солдатами біля військового блок-посту 15 жовтня.	образ ворога, використовує штампи, Подекуди маніпуляційний виклад інформації.
Politics Today [86]	Politics Today присвячує публікації аналітичних коментарів, щоб зрозуміти мінливу природу сучасної політики. Місія полягає в тому, щоб сприяти ґрунтовному та конструктивному обговоренню міжнародних справ. Медіа засноване в Туреччині.	Рейди, арешти та погрози смертю: ізраїльська стратегія замовчування правозахисників «Протягом десятиліть ізраїльська влада систематично намагалася заглушити моніторинг прав людини та покарати тих, хто критикує його репресивне правління над палестинцями. Хоча співробітники наших організацій стикалися з депортацією та заборонаю на поїздки, палестинські правозахисники завжди несли на собі тягар репресій. Це рішення є тривожною ескалацією, яка загрожує закрити роботу найвідоміших організацій громадянського суспільства Палестини».	У матеріалах медіа прослідковується стійка антиізраїльська риторика, та маніпулятивний виклад.
AlJazeera [73]	«Аль-Джазіра» — незалежна	450 нападів поселенців на палестинців за два роки:	Медіа висвітлює світові й регіональні

	<p>інформаційна організація, яку частково фінансує уряд Катару.</p> <p>У 2006 році супутникова мережа Аль-Джазіра була змінена на державну комунальну компанію, приватну корпорацію шляхом публічного меморандуму та статуту відповідно до положень Закону Катару № 21 від 2006 року, і була перейменована на «Мережу медіа Аль-Джазіра».</p> <p>Таким чином, це приватна корпорація, створена для суспільного блага.</p>	<p>ізраїльська неурядова організація</p> <p>Ізраїльські сили в більшості випадків не втручаються, щоб зупинити атаки, і часто активно приєднуються до них, каже правозахисна група B'Tselem.</p> <p>Ізраїльські війська вбивають палестинців на окупованому Західному березі: міністерство</p> <p>П'ятьох палестинців вбили ізраїльські війська на окупованому Західному березі</p> <p>Окупований Західний берег: коли прогулянка до школи пов'язана зі страхом</p> <p>Нещодавне насильство на Західному березі занепокоїло Ізраїль, але ХАМАС не має можливості отримати контроль над територією.</p>	<p>новини за різними темами, дискредитує владу Ізраїлю, як владу окупанта й агресора, висвітлює інструменти інформаційної битви Ізраїлю, виправдовує силові та інформаційні атаки зі сторони палестинців.</p>
CNN [74]	<p>одна з провідних телерадіокомпаній світу. Була заснована у 1980 р. Тедом Тернером виключно як телевізійне агентство новин. Зараз розташована у м. Атланта, штат Джорджія, США.</p>	<p>Ми повинні докласти всіх зусиль, щоб зменшити конфлікт і почати формувати рішення, починаючи з інфраструктури та економіки».</p> <p>Новий план Ізраїлю полягає в тому, щоб «зменшити», а не вирішити палестинський конфлікт. Ось як це виглядає</p> <p>CNN репортаж Фарід Закарія: Ізраїль не має</p>	<p>Прихильність до поступового підходу до “дві держави для двох народів”. Ізраїльський політичний філософ і письменник Міка Гудман пояснює дії прем'єр міністра Нафталі Беннета. Рекомендації до врегулювання, нейтральний виклад.</p>

		практичних причин укладати угоду з палестинцями	Відео матеріал своєю чергою висловлює тотальну схильність американського інформаційна агенств до Ізраїлю, висловлює підтримку у боротьбі з тероризмом.
NBC [77]	Національна телерадіомовна компанія - американська телевізійна компанія із мовленням у США, Канаді й Мексиці.	Верховний суд Ізраїлю винесе рішення про виселення палестинців із району Шейх Джаррах. Ізраїльські війська вбили палестинського підлітка під час зіткнення на Західному березі Ізраїльські військові застрелили 15-річного палестинця під час жорстоких зіткнень поблизу Наблуса на Західному березі. Після протесту палестинські бунтівники спалили шини	Висвітлення Ізраїлю як агресора й винуватця конфлікту, критика політики поселень, оц деморалізує обрис Ізраїлю серед слухачів.
BBC [82]	британська компанія суспільного телерадіомовлення. За кількістю слухачів найбільша телерадіомовна компанія у світі	В основному жителі Гази не засуджують ракетні обстріли Ізраїлю боєголовками ХАМАСу, стверджуючи, що це окупант призвів до насилля. Своєю чергою Ізраїль повністю звинувачує бойовиків ХАМАСу, оскільки вони першими розпочали ракетні обстріли. До Емілі Мейтліс приєдналися лідер третьої сторони в палестинській політиці, Палестинської національної ініціативи Мустафа Баргуті, речник Сил оборони Ізраїлю,	Представник незалежної й неупередженої журналістської діяльності, медіа покриває рівну кількість інфоприводів як щодо Палестини, так і щодо Ізраїлю, засуджує тероризм, активну політику поселень Ізраїлю, та сприяє створенню цілісної картини конфлікту з обох сторін з проявленням позицій учасників.

		<p>підполковник Джонатан Конрікус, заступник спеціального координатора ООН з близькосхідного мирного процесу, Лінн Гастінгс, конгресмен. лівої Демократичної партії в Америці, Рашида Тлайб, і генеральний директор Єврейської демократичної ради Америки і колишній радник з національної безпеки віце-президента Камали Харріс Хейлі Соїфер.</p>	
Zman.Israel	<p>щотижнева онлайн-газета, з постійним новинним порталом що ведеться на івриті.</p>	<p>Криза в палестинській автономії загострюється. Країни-донори зібралися минулого тижня для спеціальної дискусії в Осло, причому найгостріша проблема, яка зараз хвилює Палестинську автономію, стоїть на першому місці порядку денного: гостра економічна криза.</p> <p>Є проблема торгівлі зброєю, і члени палестинських сил безпеки також задіяні. Я постійно запитую, чому ПА не проводить операції зі збору зброї, і я відповідаю, що тут не йдеться про спроможність, це питання волі».</p>	<p>Матеріали газети мають неупереджений виклад, автори стараються брати коментарі як у ізраїльської сторони, так і у палестинської. Детально описано обидві сторони протиріччя в регіоні з історичним підґрунтям. Нейтральний, аналітичний виклад.</p>